

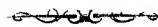
అభినవనరస్వతి.

సంపుట ౮ { జానపాదు. } సంది
 రాక్షస పం॥ పుష్ప మాఖమాసము }

కృతినిమగ్నము .

జ్యోతిష్ఫలచర్య—ఇది సుదర్శనీవతి కాధిపతులగు క
 శివశంకరకవిగారిచే వ్రాయబడిన యొక వచనగ్రంథము. దీనింగ
 గ్రంథకర్త వాస్తికుడని కొందఱకు దోచినది దోచవచ్చున
 చక్కగఁ బరిశీలించిన భూతదయకలవాడనియు స్వకార్యవ
 యొప్పుకొని సత్కాంతనిర్ధారణకై పాటుపడువాడనియు దోషకడ
 విననుసత్యమునకుఁ బాటుపడువారికే యొకప్పుడు సత్కాంతమందని
 భ్రాంతి కలుగుచుండును. భావిఫలము తెలియబడినంతనే భ
 తకార్యములకు ధంగముఘటిల్లి స్పష్టికే వైపరీత్యముకలుగునని
 కర్త యభిప్రాయపడెగాని యట్లు పొంగలేరదు. నలహరిశ్చంద్ర
 లక్తనను భావిఫలము తెలియకపోవచ్చును. తెలిసినను సదృష్ట
 కడ్డులేకపోవచ్చును. భవిష్యత్ జ్ఞానే యలవడిన సన్నివేశముల
 లిగించుకొందురనియు సట్లడుగలిగించుకొనగలిగినపుడు “కాదు
 కాకమాన” దను సిద్ధాంతము మోఘమగుననియు వ్రాయును .
 విషయమే యొకదినమునఁ దనకు జలగండమున్నదని పూసెనై
 దెలిసినప్పుడది తప్పించుకొన నేలవయల్నింపెను? ప్రయత్నిం
 దప్పుదనియందురే. యట్లనుపడు నిర్విచారపురుషులు, “దోచినట్ల
 యువారలు” నని కనుసచముగఁ దీసివేసిరికాని యదియు నిలుచువ
 కాదు. జలగండమున్నదని తెలిసి జాగ్రత్తతోనున్నను ముప్పాదవ
 ననో యెటులో బావిలోదూకవలెనని బుద్ధి పొడమవచ్చును.
 లున్నప్పుడైనఁ దదీయులేని వానిని గాపాడుదురనుట కంతకుఁబ
 ము తెలివిగలిగినయెండి తత్కాలమున కకస్మాత్తుగఁ బైశ్యధ
 మేర్పడ బావికురుకవచ్చును. ఇట్టివి మాయనుభవమందే కొన్ని గా
 చుచున్నవి భృంగిమునిశాసనమునఁ దనకుఁగలుగనున్న సన్నివేశ
 చాపు నెఱింగి కడుజాగ్రత్తనడిపి దప్పించుకొనలేరని పరిశీత
 త్రముకూడ నివిషయమునఁ బెద్దదృష్టాంతము. కావున నిర్దితమై

లము మన మెంతజాగ్రత్త²నున్నను దప్పదనుట కిట్టియుక్తుల
 పక్కులుగన్నట్టెడి. ఈగ్రంథమున నిలాటియుక్తులచేతనేఫలశాస్త్రముం
 విశ్వాసముగలజనులు చాలఁ బరిహసింపఁబడియున్నవారు-కాని
 మాటకుఁ బైమాటయు యుక్తికీఁ బైయుక్తియు లేకపోలేదు. నఁచు
 జ్ఞానముగలవారు తఱచు లేకపోవుటచే నామాన్యులుచెప్పినఫలము
 గాక వేరొక దప్పిపోయినఁ బోవచ్చును గాని యంతమాత్రిమన
 శాస్త్రమే యసత్యమన నాహసింపఁగూడదని మాతలంపు. అల్పజ్ఞులు
 ముచెప్పినఫలములు తప్పిపోయినపుడు “ భవంతీనభవంతీచ ” యని
 క్రోధశాస్త్రమునకుఁ బార్వతీశాపమున్నదని చెప్పినఁ జెప్పుదురుగాక.
 అది యింతటి పశ్వాన్ధార్థమైన సంగతకాదు కావున నందుమీఁదఁజేసిన
 ప్రార్థనములకు జవా బనవసరము. వేయేల? ఒక ఫలశాస్త్రమున
 శ్రమనుటలో మాట్టుకు మాది భిన్నాభిప్రాయముకాని తిక్కన యాగ్రం
 థముందట జనుల మూఢవిశ్వాసాదులగుఁజేరిచివాసిన యంతములేమి
 యింకను సతిరాంజములేమి నయుక్తిములుఁ జమత్కరిజనకములు
 నయున్నయపి. మాకుండుభిన్నాభిప్రాయమును నిరపటముట కనేక
 ములు దావారింపవలసియున్నను గ్రంథవిస్తరభీతచే విరమించితిమి—

అంగ్లేయభాషాకోవిదులయ్య, అస్తికత్వమువదలక వర్ణాశ్రమాచారనిరతులై
 నాత్రిభి వ్యాధి కదాంతశాస్త్రపఠనపురస్కరింబగ నర్విదా తత్త్వచింతాపరులై వర్తి
 లుచున్న శ్రీ పీఠరాజా కుబ్జరావుగారు గుంటూరు ప్రిన్సిపల్ డిస్ట్రిక్టుమునిసిఫ్పవద
 పినండి గుంటూరు రెడిమిషన్ సబ్జర్జిఫడపీకీఁ బ్రమోషన్ చెయ్యఁబడెనందులకుఁ గాను
 గుంటూరు స్థాయవాదులు ముదలగువా రిక్కిలవర 1 వ తేదీని తమయానందమును వెల్ల
 డించుచు గుంటూరు టవున్ హోస్టాలులో నొక స్వాతిస్థానం గావించి యందుఁ
 బలుమంది యుపన్యాసములతోను బద్ధములతోను కుబ్జరావుగారిని సులించియుండిరి.
 వానిలో మామలభించిన శ్రీ పాటిబండనార్యశారాయణరావుగారి యొకపద్ధముమా
 త్రముం దుదాహరించుచు నిట్టిసత్ప్రసన్నగల సబ్బర్జి గారినిపెట్టి బద్ధిపదవికంటె పంపి
 యాయుర రోగైవ్యశ్యాదులొసంగుటకై పరమశిష్యుని బ్రాహ్మణుడుమన్నివారము
 సేరి మనసెల ధర్మవర్తనమందె సతితంబు సంధించిచరియించు సజ్జనండు

అనఁమాత్ర మన్యాయమెటనిపరిశీలనము సేయు విశ్రుతిన్యాయమూర్తి
 వ్యాధియవాక్త్రీయాలందు నిశ్చయ సేవించు మహాతనిశ్చలభక్తి మానసగుఁడె
 పగుల సేవదన న వ్యగ్రఁజేయఁగల యొక్కమాటాడ నలసి మార్చవుండు
 సింగ రంజన్యాయకీంసేంధురాజు । అమలవేరిటనుబ్బరాయభీధుండు

అనుదినప్రవృత్త మహాన్యాయమూర్తి । పదిముతోఁ జరిజీవియ్య వరలుఁ గారతః

శంతనురాజచరిత్ర.

చతుర్థాశ్వాసము.

క॥ శ్రీరమణీమణి వదనాం

భోరుహమద చంచరిక! భూకాంతావ

క్షోరుహ గతకర ! కరధృత

హారాంగద వలయ ! వేంకటాచల నిలయా॥

1

తే॥ అవధరింపుము జనమేజయశ్రీతీశ

వరుసకిట్లనె నవమ్మానివంశకరుడు

ముద్దుకూతును సీగతి బుజ్జగించి

యాదినారాయణస్వామి యరుగుసంత ॥

2

తే॥ చెలువ కొతూహలాయ త్తచిత్తయగుచు

బద్ధమిత్రోదయముగోరు పద్మినిగతి

శంతనునిరాకగోరుచు సఖులుదాను

నాత్మ సుఫలమునకేగి యలరియుండె ॥

3

* సూర్యోదయపర్ణ న *

సీ॥ పొలయల్కలెడలి యిమ్ములఁ బిన్నివయసుదం

పతులు ర (తీలోలు) గతులఁజిక్క-

సంకేతములనుండి జాణిణీజారు లాం

డారులఁ బాయుటకునై యుబ్బుదక్క-

సందుగొందులఁ బోవఁజాలక యున్న త

స్కరులు పేరెములెత్తి కరము స్రుక్క-

ప్రస్థానసముచిత పాథేయములుగొని

చనుపాంథులకు మహిమాత్సహ మెక్క-

అంబరస్థలిగన్నట్టె నవుడె సమయ

ఫణిఫణా భోగ భాగ భాష్టుణిసమగ్ర

జాగ్రదకలంక రత్న రాజంబనంగ

వింతయొరపుల కిక్క య వ్వేగుచుక్క॥

4

తే॥ అరుణశేఖరతయః జరణాయథత్వ
మరయః గాలజతయను మాయందేకలదు
సరిగనంచుఁ ద్రిశుద్ధిగఁ జాటుకరణిఁ
గొక్కురోకోయటంచని కోడిగూసె॥

5

ప్ర॥ తేల్లనయ్యో దగ్గఁ దీపికాసంతతుల్
చల్లనయ్యో నవస్త్రైః హారావళుల్
నల్లనయ్యో మిళిందస్థితిం బద్ధముల్
మెల్లనయ్యో స్మరామేయమార్ద్రధ్వనుల్॥

6

చం॥ జనితవియోగదూఃఖ పటుసత్వర విభ్రమ (ఘూక)దంపతీ
ఘృణు లకలంకలీల నుడిగెక్ (ముడిగెక్)గుహలందుఁ జీకటుల్
మనసిఁజుఁ డధ్వగప్రకరమర్మ విభేదనమాచరించితఁ
గినుకదొలంగఁ గత్తి కడిగెక్ ముడిగెక్ నవకైరవావళుల్॥

7

న॥ అంత

8

సీ॥ కరమునఁ బూర్వదిక్కుమలాక్షి కేళిమైఁ
బట్టిన పికిలిపూఁబంటియనఁగ
సమయవసుంధరాజాని పైఁగనుపట్టు
బటుపుమీఱిన సూర్యపటమనఁగ
ఉదయభూభృచ్చిఖరో పరిస్థలియందుఁ
గొమరారు జేగురుకుప్పయనఁగ
గగనలక్ష్మీనాథ కనదురోంతరమున

రాజులు కొన్నభరత్తు మనఁగ
నాకసరిదుదకేళికాథాకమాన
భేటకరివరకరసముత్కప్రదీప్త
చటులవిస్ఫుటహాటకాబ్జంబనఁగ
భానుఁ డుదయించె ఘనతీవభానుఁడగుచు

9

న॥ అప్పుడు, శంతనుఁడు కొలువుకూటమునకువచ్చుట

సీ! తన కీర్తివల్లమతల్లికి దశదిశాం

తరములు కాయమానములుగాఁగ

తన దయానవాకారవనవాటి కఖలమా

ర్గణకోటి కలకంఠగణముగాఁగ

తన కౌర్యపద్మబాంధవునకు గర్వాంధ

హంధితతి తమఃపటలిగాఁగ

తన విలాసజ్యోత్స్నకు నవవయస్త్రిహృ

దయములు చంద్రకాంతములుగాఁగ

తనభుజాభూరిమణిమయ స్థంభమునకు

శుంభదంభోధివలయితక్షోణిరమణి

నాలభంజికగాఁగ నిస్తంద్రవిభవ

సాంద్రుడై రాజ్యమేలుచుశంతనంసు

11

వ॥ కటిమబ్బలుగుబ్బతిలు బలు పులుదిండిరాబారిదూలమ్ముల
దెసమనలక మెనపుకొను నను తలంపుక మిసమిసల నెనగు మేటికిరీటి
పంచరాయీరంగులఁ దురంగలించు నచ్చంపు జిగిపచ్చికలకు వచ్చి గ్ర
చ్చర మూరుకొను కేళికాకురంగ బాలికాపాలికలకునద్మపద్మవహించిన
చికిలిమెఱుంగునగవు తెఱుంగున నెనగు నిగనిగదుగరాల మగరాల
తెలిచ్చాయలను సోయగంపుఁ బండువెన్నలల నిండారనిరసించు చందు
వాచెందోపుమొగడలవెడలి కడలికొను సాంద్రసారభ్యలహారికి మెండు
కొని తండ్రోపతండంబులై చుచుదెంచు గండుతుమ్మెద మొత్తమ్ములచె
న్నున మిన్నలముకొన్న కాలాగురుగురు ధూపధూమస్తోమంబులం
గనుంగొని యదభ్రశుభేతరాభ్రా విభ్రమంబుల పపంభ్రమంబుగ
నఖండతాండవంబులునలుపు నీలమయూరవారమ్ముల విప్పుగల
పింఛంబుల చొప్పుచెప్పు గొప్పకప్పు కీలుకొప్పులుగల వెలయొప్పుల
కుప్పుల బెడంగున నెమ్మెగులుకు పటికంపుగోడల సొంపారు మాని
కంపుబొమ్మల ప్రతిబింబమ్ముల డంబుమీఱు ముకురబింబంబుల విడం

బిందు చంద్రకాంతపుష్పగతుల నారజంపుఁబలుకుల చలువలుగ్రమ్మఁ
 జేయు బకదారులు పొంకంబుగాఁ గనుపట్ట మణివిటంకమ్ములవ్రేలు
 జీవదంతపుఁబుజరమ్ములఁ గరమ్ము భరమ్ములేక తమతమహితమ్ముల
 కాయతమ్ముగా భవ్యకావ్యనాటకాలంకారంబు లుపదేశించు ప్రాథమీ
 కాశారికానంచయమ్ములకు భయావహమ్ములుగా మార్జాలనేత్రమ్ము
 లఁబోలు వైడూర్యమ్ములఁజూపట్టు కవాటమ్ములుగల కొలుపుకూటమ్ము
 నకేతెంచి పొడుపుకెంపుసొంపుసంపాదించుజూలు ప్రాగెంపురాచెక్కడం
 పుసింహాననంబున నాసీనుండై యఖండచండగుచిపిచండిలమార్తాండ
 మండలమధ్యంబున నిండుకొలుపున్న కుండలిప్రకాండశయనుతేటంగున
 రంగుమిగిలి చింతామణిభద్రద్రపీఠంబున నున్నతిగన్న వెన్నునన్న చెన్ను
 వహించి రాజచంద్రుండుగనుక మవ్వంపు నవ్వవెన్నెలల నశేషవిద్యజ్ఞ
 నస్త్రోత్పలంబులకు నుత్సవంబుగల్పింపుచుఁ బ్రభుమార్తాండుండుగ
 నుక మాళిభాగభాగజ్జరాగప్రభాబాలాతపంబుల నిఖిలబంధుజనహృద
 యపద్మంబులు వికసింపంజేయుచు నేవంక సరసులు నావంక రాజహంసం
 బులు నేదిక్కువిబుధులునాదిక్కుగురుజనాంబులు నివసించియుండ నంగ
 వంగ కళింగ బంగాళ కరహట లాట సౌవీర సౌరాష్ట్ర మహారాష్ట్ర విద
 ర్భవిదేహ నేపాల వత్స మత్స్య కురు కుకురు సింధు గాంధార కొంకణ ప్ర
 ముఖ నిఖిల దేశాధిపాదులుగొనితెచ్చిన మణి హటక వీటికా పేటికా
 ధాటికా ఘోటికా శాటికా చేటికా కోటికాదులు కానుకలొసంగి
 నిలలతలుపుటితకరపుటులై కొలిచియుండఁ బులిసంబులఁబోలు శ్రోణు
 లు సలిసంబులనేలు పాణులు మధుర్గురంబులగేరు వాణులు మధుకర
 మ్ములమోటు వేణులు గల కొందఱు మందగమనలువెలిచామరంబులు
 వైవఁ జలుపావడలు నాలుగన్నులు గుబ్బచన్నులు గల కొందఱు
 నుందరాంగులు కర్పూరవీటికాపేటికాదులు ధరియించి తత్త్వద్వియో
 గంబులకై వేళలరయుచుండఁ జక్కెరమోపులు కవురంపుఁగమ్మతా
 పులు గల కొందఱు జీందిందిరాచకలు కిరాంబుజంబులఁ దంబురంబు

శే॥ ఏగుదెంచి మహిపాలు నెగుటనిలిచి

నయముతో వంకవంకదన్తములొనర్చి

మంజుమృగమదగజకుంభమాక్తి కాదు

లందముగఁ గాన్కలిడి యిట్టులనిరి పెలుచ

14

తే॥ సామి! దేవర తల్లిడి! శ్రీరామువంటి

దొడ్డదొరవయ్య మామాట నడ్డచేసి

బపుపరాకువనైన నేర్పడగఁవేగఁ

జిత్తగింపుమి యిపుడు విశిత్రముగను

15

మ॥ పులులుం దుప్పలు జింక లిట్టులును మనోతుల్ (సివంగుల్ నెఱా)

యెలుగుల్ సింబము లేదు లేనుగులు నెంతే గుంపులై వాల్కెకం

బులుతోల్క బలువేటకాండ పనినేర్పుల్ గట్టి పెట్టిందియే

మలగన్గొన్నను దామెయై మలయుదుల్ మత్తిలి కన్నబ్బడిక 16

తే॥ అయ్య! వొక్కేల మామనసైవయపుడు

మలలఁ దగనూసునుందుము, మందుకైన

మెకముగనుపడ దెచ్చట నొకటి ముందు

మందలై యున్న విప్పు డమందగతులు

17

సీ॥ సింగముల్ కనుపడ్డ భంగంబులై సాఱఁ

దగఁజరిగెనున్న దాతల్లితోడు

ఏనుగుల్ గనుపడ్డ బీరు గుండునీడు

ధిరఁగూర్చుకొన మాత్మడితోడు

పందులుగనుపడ్డ మనుకులేటిగుడ

హరించు పక్కా నాయున్నతోడు

ఇట్టులుగనుపడ్డ నల్లు పత్తిలెత్తి

పొట్టెత్తి, పుట్టెత్తి, పుట్టెత్తి పుట్టెత్తి

సిన్నమె బులు కి క సెప్పనెల

అయ్య! సింగములనుబట్టిసట్టు పట్టి

ఈలఁజేయకయున్న మా కేటిపేరు
మలలకే తెంచి మా వేటకలయఁగనుడి

18

క॥ అనివల్కెడియాటవికులఁ

గనుగొని మందస్మితంబు కనుఁగవఁదొంగి

ఘనుఁడా రాజశిఖామణి

ధనవస్త్రవిభూషణములు తగవొనఁగి నవక

19

న॥ వారలం బోవంబునది యున్నయెడ

20

తే॥ గొరక లుర్దిగోలలును దుపాకులు జిగురులు

వలలు బోనులు వాగురల్ నాటమెన

చాటుతడకలు మొదలగు నాధిపములు

వేడ్కఁ గొంచేసుదెంచిరి వేటకాండ్లు

21

సీ॥ కాలారిమోహన మూలపెద్దభిరంగు

బెబ్బలిబల్గుండు పెద్దతునక

బంగారుతీగె తుపాకీభైరవమూల

సింగిణిమణిరేఖ చిత్రరేఖ

చీకటిదొంగ కార్చిచ్చుమలయదారి

మందులకొండఁడు మాలబంతి

మాటివెన్నెలకుప్ప నేరెడుబండు దొం

గలమిండఁడను నామములఁజెలంగి

గీ॥ వైశ్యయుగ్మముకలహించుభాతి సారె

భాంకృతులొనర్చుచును దుర్నృపతులీతి

బెట్టిదంబుగఁ జూచుచు వేటకాండ్లు

కుందనపుఁబట్టెడలఁ బట్టుకొనుచురాఁగ

కదలె భైరవకంఠాణగణము లపుడు

22

—శంతనుఁడు వేటమార్గము వెడలుట—

న॥ అయ్యవనరంబున

23

సీ॥ కులుకుగాఁ గన్తూరితిలకంబు నుడుటిపైఁ
 దగదిద్ది సిగను సంపెంగలమర్చి
 వన్నెజాల్వాపాగ తిన్నగాఁజుట్టి పై
 మల్లెపూసిన్తురుమాలగట్టి
 కళ్ళనుప్పాణిచొక్కలు కివిగఁజెట్టి
 యెసఁగ సందిటను దాయెతులువెట్టి
 బలికెంపురవకెంపుఁ బతకంబుమెడవేసి
 బంగారువ్రాత కబాయిదొడిగి

గీ॥ తళుకులీనెడిజరబాజుదట్టి మొల వి
 గించి చొక్కపుబాకు ధరించిమించి
 నిలుపుటద్దంబులోపల నీడగాంచి
 కంతువంతఁజెలంగె నాశాంతనందు॥

24

వ॥ అప్పుడు.

25

ఉ॥ రంగుమెఱుంగువజ్రములరాజులు పల్లము మేలిజాళువా
 బంగరుసత్తలీనమును బచ్చ లమర్చిన మోముపట్ట యొ
 ప్పంగనుపట్టు బాదరసముంబలెద్దిమ్మరు నొక్కతేజఁ జే
 రం గొనతెచ్చి సాహిణి పురస్థలినిల్విన నిచ్చమెచ్చుచు॥

26

క॥ సరపతి సమ్మద మొదవఁగ

సురపతి హరిపతివయిం బ్రశోభితుడైన
 ట్టిరవైంద దొరలు సచివులు
 గురుతరముగఁగొల్వఁ దూర్మిఘోషము లడర॥

27

తే॥ హత్తి మొత్తములగుచు రాహుత్తు లెదుటఁ
 గడఁగిచనుదేర వెలిజల్లిగడలమూకఁ
 జేరి యిరుగడ లరిగెలవారు రాఁగ
 నెల్లగొడుగులనిడ భూవిభుఁడుగదలె॥

28

వ॥ ఇట్లుకదలీ చనిచని యాభూమండలఖండలుండఖండోద్దండ
గండభేరుండవేదండ రిపుపుండరీకశుండాగండక కాండద్విషత్ప్రకాండ
మండల ప్రచండబైరవా రావనిశ్చేదితపుండరీక భవాండభాండంబును గీ
చకనిచయకర్షణజనితవహుతి చహూజ్వలికామాలికా దర్శనస్ప
ర్శనప్రతిస్తఖనిస్థల లంఘనజంఘాలగంధసహవాహవ్యూహాదినిగ్రహ
వ్యగ్రభిల్లపల్లవాధరీ క కాకర్షణశరాసనవినిర్ముక్త వారుణశరాసరిస
మాసాదితకాండవర్షాగమంబును సథోభువనశరణనిజకుల పరివృణ్ణన
ముద్ధరణకరణోద్ధీర్ణతా కర్ణజపనిశిత ఖనిత్రనదృశిపాత్రోద్ధాతవాహిని
సైకతాంతరోద్వాంతఘన లుబ్ధలబ్ధామోదమీనుర సభ్యరోమస్తోమ
భీమభూమఘ్నురునిర్విషప్రతిఘోషితానన్న హిమవన్మహీధరగుహాకు
హారంబును సరుణకీరణప్రవేశకలనాసంవర్ధమాననిరంతరసిబిడాంధకా
రనిర్గంధనధురంధరవిద్యోతమానజ్యోతిర్లతావితానసమంజ సకుంజపుంజా
భ్యంతరంబును నానావిహంగమిధునశరణ్యంబును సగునరణ్యంబునందు
సముచితప్రదేశంబులలోవలలెనంగించియు బోను లొడ్డించియు నులులు
పరగించియు జోపుడుగోలలఁ జోపు వెట్టించియుఁజెలంగునప్పుడు, 29

క॥ దినమొలవేలుపుగుఱ్ఱము

లనమానప్రౌఢిలుబకావళి వలంకి

కసిమనగి వాలైకంబుల

వెనమనలకగీటణాచ విలయస్ఫూర్తి

30

• శంతనుమహారాజు సైన్యము మృగములవధించుట. •

క॥ వేపులుకోపాటోపతభూపునిముగదటచుమృగసమూహముత్రుంప
చూపులుతీపులుగొనఁగావేపునఁగని వేటకాంక్షువీసరచేత 31

వ॥ మృగంబులపయిం గవిసి

32

తే॥ “బైనుమాలకపొడువుమీ బావనిపు
పిటికీ బాటకనటకుమీ. మఱఁది! నిను

కడకుజరుగఁచీటుమీ కోసక! నీవు

తలఁగిపోవక చెండుమీ తాలి! నీవు

33

తే॥ ఏలయిన్నా భ్రమెంచెమా నృపతిని బుద్ధు

నేడుగా కెన్నటికిక మీనేర్పులెల్ల

అనుచుదమలోన బంతంబు లానెఁగొనఁగ

వనుధఁగూల్చిరిమృగముల గట్టుగాను

34

చ॥ పులిపులిసేతునందు నొకపోటరియకొమ్మలములను గొట్టునొక

బులిపయి కేగఁగా నదియు బోయిన మీఁదికి జొరఁగింప న

త్వలఘురయంబున దనగుహ స్థలమునదలి నొడ్డబారు త

ద్రళమున గ్రుచ్చి చీల్చె నెనకంబున, నాఁ డెటువంటికూరుఁడో 35

చ॥ ఉరుజవ మొప్ప నెక్క మృగయుంగు నువఁగ్రత నేగుదెంచు నూ

కరము నదల్చి బల్లెమునగర్భమాప్రేసినఁ గట్టవెంట న

త్వరముగ దంప్పి రా భువికి వానుకరంబున బల్లెముఁది చె

చ్చెర వలకేలివంకిణిని జీల్చెగళంబు నృపుఁడు మెచ్చఁగన్ 36

చ॥ అయ్యవసరంబున నయ్యవసరపాలకుఁడనె,

39

క॥ ఖడ్గములఁబడనఱకెను ఖడ్గముని భూరిట్రకొశలమున వి

ద్విడహనదహనుఁ డహహ! రాడ్డఁములు చుట్టునిల్చి నుతిసేయన్

క॥ తల్లడమందఁగఁ బార్థివ

తల్లజఁ డిత్యంతరోషతఁ మ్రాక్షుండై

భల్లముల భూరి (బాహుభ

ల్లములఁ గసిమసంగె బలమేర్పడఁగన్)

చ॥ ఇత్రైటంగున మృగయాలోలాత్కుండై యమృహాత్కుండత్వంతోత్సా

హంబు వొడమి యంతటం దసివితీరిక మఱియునుం గడంగి, 40

మ॥ ధరణిం బంచముఖత్వమొంది శ్రుతివిస్తారాప్తి సామోదని,

ర్భరదానోన్నతిగన్న సామజగత్ భజించునందు మహా

- శరభాకాంతదిగంతరాభుతగుహం సంరంభసంభవృజా
త్యుగుశోగోద్ధతిమీంజాపె శృపసిహుంసగ్గసిహుంబులన్ 41
- తే॥ ఎన్నఁ జుండాలులకుదానము న చనుత
కుంభినిసంధరణకేళిఁ గొమగుమిగిలి
నట్లు నిజగతి తగఁబూనె ననుచుఁ గెరలి
మత్తమాతంగములఁగూల్చె మహిమమాళి 42
- తే॥ మహాపరిసలసంస్థితామృసితాబ
వత్రినామా ప్రిగాంచి గోపాణహరణ
వృత్తి నేప్రాద్దులరె మర్వృత్తులకుచుఁ
బుండరీకాభిఖండించె భూవిభుండు॥ 43
- కం॥ హరివిద్వేషసముద్రయ
గురుచేతోవృత్తిఁబూనెఁ గొనరికదీనిన్
ధరణికిబలిసేసెదనగి
శరభంబులఁ ద్రుంఛెవృహతి సరఫసలీలన్॥ 44
- కం॥ భూదయితుండనే నిలియును
భూదారము లది ముగిసి భూవిఘనవృత్తుల్
నాడవు తెఱఁగునవీనిన్
చేదింఁచెగనామవిభుండు చెంజెనిగిరున్ ॥ 45
- తే॥ ఆత్మసంశాధిపతియైన యబ్జుం కును
వృత్తశరణి బుప్తుశ్చిది మునినెసంగె
కాన వీనిని వేకూర్చి నొసటఁగు
హరిణశరములఁగూల్చె మహిమహుండు 46
- కం॥ హరిగతులమెఱయుచున్ శం
బరభంజన విలసనముగఁబరఁగుచు నతను
స్ఫురణ సలరంపగురియును
గరిమ నెసఁగె నప్రహ రాజశందర్శుఁ డొగిన్॥ 47

వ॥ అంత

48

కం॥ పురహరకరసారంగము

హరిణాంకహృదంతరాళ హరిణముదక్క

ధరనెన్న మృగము పచ్చక

పురమయ్యో రాజతలకు పొలుపగు వేటక॥

49

వ! ఇత్యేతంగున నారాజపుంగవుండు నిరాఘాటవనంబున
మేటిమృగంబులగీటణంగించి వేటకాంగుకొనితెచ్చిన వ్యాఘ్రునఖంబు
లు చమరీవాలంబులు దంతావళదంతంబులు కీటిదంష్ట్రలు కస్తూరివీణి
యలు గైకొని వారికి బహుధనంబులొసంగి పంది కుందేలు దుప్పిజింక
మొదలగు మృగంబుల నరసత రసవిసరంబులు పాల్గొడి యటఁ జనిచని
ముందట,

50

—♦ శంతనుడు హిమవత్సగర్వతమును వర్ణించుట ♦—

సీ॥ మదజాల పదజాల పదకూల మృదు బాల

పవననిర్గతతుంగ భంగనరసి

తతదరీ గత ఝరీ హితపరిస్థిహరి

ప్రకరసద్భూకృత చకితభిలి

గురు తుంగ తర శృంగ నరసగత రథాంగ

శాత్రవ మిత్ర నక్షత్రపాళి

స్ఫుటదంత పటుదంత పుటకాంత తట నంత

త విహరకలితగ ధర్వయుగళి

గీ॥ లలితపిక్వమధుకర శుకకలరవముఖ

విహగకులకలకలరవమహితనరన

మృగులకిసలయకుసుమఫలదళవిలసి

తధరణిరుహాళి యత్తుహినధర మాళి॥

51

వ॥ కట్టెదురంగన్నట్ట నత్యంతసూక్ష్మ స్వాంతుండై కనుంగొని
యగ్గిరికి నమస్కరించి,

52

చం॥ హరునకుఁ గూర్చిమామ తుహినాళికి సగభవసీమ మేనకా
గురుకుచపాళిసొమ్మ మణికోటుల కెల్లను దావలమ్మ భూ
ధరవరుఁ డంబికాసతి నుదారతఁ గన్న గురుండు బాపురే
సరసనమ స్తనద్గుణనిశాంతము సీసీమవంతము చొగి ॥

వ॥ తత్త్వభావంబు వక్కాణింపుచు నటఁ బోవంబోవ,

శా॥ రంగద్రూపవినిర్జితాంగజన్మిపై రాజద్రుతి ఏచె స
ద్గంగాతుంగతరంగలోల మధులిడంభీ ఘోషస్ఫుర
ద్దాంకేయాంబుజపుల్లహల్లక లనద్గంధానుబాధాప్తి (సా
మ్యం) గొంపోయినరీతి గంధవహ మామీదానుసంధాయుడై
వ॥ అంత ముందట॥

ఉద్వానవనవర్ణన

సీ॥ కాంచనకాంచన కాంచనావాసంబు

పున్నాగపున్నాగ భూషితంబు

శ్రీఫలశ్రీఫలశ్రీఫలాగారంబు

మందారమందారమంజులంబు

సురసాలసురసాలసురసాల నిలయంబు

కేసర కేసర భాసురంబు

వంజులవంజులవంజులాస్థానంబు

చందనచందనబృందయతము

మదనమదన సమూహ రమ్యస్థలంబు

దంతశతదంత శతసముదాయనదన

మగుడుగన్నులపంపువై యలరునట్టి

వనముగనుగొనె మేదినివల్లభంబు॥

వ॥ కనుంగొని యవ్వనంబు చేరంజని యచ్చట నొక్క రమ
ప్రదేశంబున సైన్యంబుల విడియ నియమించి మృదుల తరపదకమలకీ

తరత్న పాదుకాయుగళుడై తన కత్సంగతనమును తూడగు విశారదుం
డను మంత్రినందనుకరంబు కరంబునగీలిచి యుక్తా రాజభ్యంతర
స్థలంబున సంతనంబునవిహరించు కంఠుననంగుల వితదనర్హుడు జని
చని హిందోళనుందరీసందోహగరుత్సంగభూతసంభూత వాతపోశోద్ధూత
బాలరసాలమూలేందు కాంతాలవాలనన్నిహిత్య పవవరనసరిత్యూలసంప
ర్థమానకాంతార వారశీర్షస్థుక్తాఫల రంగవల్లికాయ మానాంగణరం
జితనికుంజపుం జ్యోద్యచ్ఛీశాచ్ఛాప ముపవేష్టిత కాసారసంజాతకంజాత
మంజుకింజల్కపుంజ సమంజసరధాంగచ్చ కాంగ విహంగకులకోలాహ
లప్రతిఘోషితాంత ముగి కాంతమణికుట్టినుప్రదేశంబుల నిలుచుచు
వలితెమ్మెరలు గ్రమ్మకొను గమ్మతావులు కుమ్మరిలు నిరంతర
నీరంధ్రవాసంతికాలతానిశాంతమ్ముల యిమ్ముల దొమ్మిగొని
యుమ్మని నాదమ్ముల మోదమ్ములొను గు మొకరితుమ్మదల మొత్త
మ్ముల చిత్తమ్ములకుఁ దత్తరమ్ములం గ్రమ్మజేయు తగుపరిభాగాచ్ఛా
దితాచ్ఛకుసుమగుళుచ్ఛాభిరామ హేమ ధ్రువ శాఖోప శాఖాశి
ఖాంతర కులాయనమేధమానరాజ ప్రదాజీకర శారికానికరమధుర వ
చోవిశేషంబు లాలకించును గొప్పలై విప్లవాలిగి యొప్పుమీఱు కురు
వేరుచప్పరమ్ముల క్రేవల నెత్తావులనీవులై తేమీఱు పూవులంజూ
పట్టుకోవుల బెనగొన్న కన్నెవావులపై మిన్నులుట్టి చెన్నుగలనుర
పొన్నగున్నలచాయఁ జల్లదనంబులకెల్ నెల్లయగు నుల్లియలనెనసి
యల్లిబిల్లిగనల్లుకొనిన మెల్లతీచపొదగొడ్డనజ్జనబుకొనిన గొజ్జగిగావు
లపొదల బోరునం జిలుకు నిహారి నానిపూరంబులు నిండి మెచ్చువచ్చు
నచ్చుపచ్చరాకట్టు దొనలచే గట్ట న కటికాటికిఁ జెంగలువయ్యాయనూ
టినిటిపోటుచూపు కీరఘోషంబు మేటిధాటికలిగి నిగనిగని తొగజేసి
రాలంగట్టిచ నిద్దంపు నుద్దుటరంగుల చెఱంగులఁ గురంగలిం మమోహం
బుల నిధుననంబులఁ జెలుగు మయూర మిధునంబుల గొంది హర్షింపు
చునా రాజన్యనందనుండు విశారదుఁడోసట్లనియె.

కం॥ ధరపురభిక్షురీనవతరు

లరుదుగ నివ్వనము గన్న యవియకాగాదే

ఉరుగతిఁజెందగ నేటికి

సరవిఁ నందనకుఁడు నిసతానాఖ్యల్॥

59

కం॥ శ్యామసదాభుల్ చెల్లగఁగఁ

గోములపురుషులిలకా ప్తి గొం కొంఁయెనిటన్

శ్యామ సదాభుల్ చెల్లగఁగఁ

గోములపురుషులిలకా ప్తి గొం కొంఁయెనిటన్॥

60

సీ॥ ఘనసారములఁబోలు సారములచాలు

బహుళనగ రూఢపటిమగాంచి

సురసాలములఁబోలు సురసాలములచాలు

నవ్వుఫలాపంత్తి నేవుచ్చాపి

స్వందనమ్ములఁబోలు స్వందనమ్ములచాలు

సుందరచక్రకాప్తి నందగించి

పున్నాగములఁబోలు పున్నాగములచాలు

స్థిరమహాభోగ సంస్థితిరహించి

గీ॥ కంటి వేసిపునర్నిసఖా ! మదీయ

సద్వచోగతి నాయాముసాలములను

చిత్రశృంగారి (చప్టితా) శేషలీల

సలలితంబైన యివ్వనిస్థలమునందు॥

61

కం॥ అని వసఁగని చతురోక్తులు

మనమలరఁగఁబల్కు న్నృకురూరమహేందున్

గనుగొని యిష్టసఖుండును

ఘనవాగ్దేవభవవిలాసగతి తేటపడఁ ॥

62

సీ॥ చిగురుటాకులపేరఁ జెంగావితగఁగట్టి
 ఫలములపేర భూషలుభరించి
 విరులగుత్తులపేర మెఱుఁగునవ్వవహించి
 పైకనాదముపేరఁ బాటఁబాడి
 గురుపరాగముపేర సిరిగందమలది భృం
 గావళిపేరఁ గొప్పలవరించి
 వూఁదేనెపేర సంమోదాశ్రుగతి నొప్పి
 కలవాంసములపేర గతులనుంది

వనరమాదేవి దేవ ! భవత్సమాగ

మోత్సవంబున నెంతయు నుల్లసిల్లె

ఘనులు మీరేగుడెంచుటకంటె నెక్కు

డైన సంతోషభోగభాగ్యములుకలవె

63

చం॥ లలితవచిందుబాలక విలాసగతి నుమకోటిగన్పడ

గలితమదాంబుబిందువులకై వడిఁ బుష్పరసంబుజారఁగాఁ

జెలఁగుచుఁ జైత్రుఁ డొచితవిశేషరమం దగుమీకుఁ గాన్కగా

నిలిపిన కుంజరమ్ములన నిర్మలకుంజములొప్పె నచ్చట

64

మ॥ వనజాతాంబకరూపు లీ రిటకురా వాంఛ లతానుందరుల్

వనజాతారిళాప్రకల్పితమహానారావళీరావ్యభా

జనసంఘంబుల (మల్లికాప్రసవ) గుచ్ఛస్వచ్ఛముక్తాళి పెం

పెనయ్య నించి విచిత్రభూతిని నివాళింపించినట్లాపైడి

65

వ॥ అనిపలుకుమంత్రినందను వచోవిలాసమకరందబిందుబృంద

మ్ములు కర్ణంబున కమందానందంబు పొందుపఱుప నారాజనంక్రందన

నందనుండ చ్చుటచ్చట సంచరింపుచు,

శ్రీసోమేశ్వరాయనమః.

స్వర్ణకారవ్యవహారము.

తృతీయభాగము.

శ్లో॥ కావేరీనిఃజాత్యం వైకుంఠంరంగమందిరం

సవానుదేవోరంగళః ప్రత్యక్షంపరమంపదం

కం॥ శ్రీరంగ నాయకులీపదః| చూచూఢిగ నాక సేవ్యమగుఁబూర్వమున
దారంగనివలన మదీ| చూరంభోద్వర్ధనంబు లైయుండవోకో

ఆ॥ ఆలకించి పై వ్యయప్రయాసములెల్లఁ
గొంతవఱకు ధనముగూర్చి నాకుఁ
బంపియుండినట్టి బ్రాహ్మణకోదూరి
బ్రాహ్మణులకుఁ జేతుఁ బ్రణతిశతము

కం॥ అట్లు సాయ మొనర్చిరి ముట్లూరుచమల్లమూడి మొదలగు నాయ
చోటవసించెడిద్విజులును| సెట్లును, నవ్వారికెల్ల శ్రీ వర్ధిలుతకో

కం॥ పడరానిపాట్లుపడి యె
క్కడకోచని యే మొచేసి కడు మొనగాండ్రం
గడియించిరిసాక్ష్యముకై|
నడిగని ప్రతివాదులైన స్వర్ణాపహరులో॥

కం॥ మేచూదిని నాక్రచ్చిన| యాచూటలకెల్ల ఖండనాంశంబులఁదా
మేమేమొకుదిరిచికొని| వేచూ అద్దాని వల్లవేసిరి సరిగకో

ఆ॥ మంచివైదినాఁలు మాసంబువాయిదా
న్యాయకర్తచేత నీయఁబడఁగ
కమ్మరెడ్డి వెలమ కమసాలి మూలలకో
సంఘటింతుకొనిరి సాక్ష్యమునకు

తే॥ వచ్చెఁ గ్రగుముగ వాయిదా, చొచ్చిరపుడు
ధర్మసభ వారలంద అధర్మమూని

అది మూడవప్రతివాదియైన నాది

గామ, కాశీపతికి బోను ధానుమయ్యె

7

కం॥ అందఱుప్రతివాదులలో ముందరఁజెప్పుకొనఁదగిన మొనగాడితం
దందునఁగాదె వకీ లొద్దలం దజ్జనునే గ్రహించె లలిసాక్ష్యము 8

తే॥ అనిన ననకున్న నితరులు తనను బ్రాహ్మ

ణురెడటంచును ననుకొనె నోటినిండ

శ్రీనేనుబ్రాహ్మణుడ నటంచు నేర్పరియి

స్వకుచమర్దనసామ్యంబు సార్థకముగ

9

కం॥ జననముకమసాలిగ,మ

ధ్యను విశ్వబ్రాహ్మణుడుగ నయ్యెను,ప్రకృతం

బున బ్రాహ్మణుడుగ మాతెను

కన ముందిక నెవ్వరగునుకా యీతఁ డవఱా

10

...1911వసంవత్సరము 6వనవంబరు...ప్రతివాది తరఫు 1వసాక్షి.....

నా పేరు నందిగామకాశీపతి (2వప్రతివాది) శ్రీనేను బ్రాహ్మణుడను-మాకు
యాజనకర్మమున్నది. మాకులములో యాజ్ఞికముచేయింపఁగలవా రున్నారు. వారు
మాయిండ్లలో యాజ్ఞికముచేయింతురు. మాకు పోడశకర్మము లున్నవి. వాటి వైదికు
డు. వైదికులవృత్తి చిచ్చుమెత్తుట. ఇతరకులమువారుకొందఱు మాయిండ్లలో భోజ
నముచేతురు. మాగ్రామములోఁ బాతపాటమ్మ పోలేరమ్మ యను గ్రామదేవతలు
న్నవి. మాకులమువారి యీదేవతలకు, బ్రతిష్ఠచేసినట్లు చెప్పదురు. పోలేరమ్మను
మాగ్రామములోఁ గ్రోతగాఁ బ్రతిష్ఠచేసినాడు. నందిగామతాలూకా నోరేటిలక్ష్మ
య్యయిననతఁడు ప్రతిష్ఠచేసినాడు. నాకు మంత్రములురావు- నేను బ్రాహ్మప్రతిష్ఠ
చేయలేదు. గ్రామదేవతలకు బ్రాహ్మణులు భోనములు చెల్లింపరు. వైదికులకూడ
భోనములు చెల్లించుటకై వెళ్ళరు. గ్రామదేవతలయొక్కవములకు కూదులయొద్ద
నుంచి చందాలు వసూలుచేతురు. ఆర్చకులు కుమ్మరలు గొల్లలు. 1వప్రతివాది ప్రతి
ష్ఠచేసిన తర్వాత గ్రామములో కూదులందఱు దేవతలకు భోనములుచెల్లించుచున్నా
రు. వాదియొన్నడు భోనముచెల్లింపలేదు,

కం॥ వైదికులట సంకరులట

శ్రీభూదేవులొ యింక నెవరొ వుడమి నియోగుల్

తా॥ దెలిసికొనక లేదట

ఈధోరణి బాగుగ వినుడీ మజ్జజనుల్!

11

చం॥ ఇతని స్వభావసిద్ధమయి యేర్పడుధోరణికా దిదంతయున్

ఋతుమతీక వితంతువున కేలవివాహమునేయరాదటం

చతిశయవాదముల్పలువు చంబుధియానమునేసి పర్వపుం

జ్యుతిసొనరించు ప్రాజ్ఞుడగు నెక్క నియోగివశీలు బోధయా 12

తే॥ వారికంతగబోధించి వైదికులను

సంకరులగును జేయనే చాలెగాని

మఱినియోగులనేని బ్రాహ్మణులజేయ

బాలకయపోయె బాపమా చతురతముడు

13

ఉ॥ పుట్టిన నాటినుండియునుబూతీగ నెక్కఁబెయ్యారనుండి యి

ప్పట్టున నాత్మపక్షమున బాగుగ సాత్వ్యముచెప్పవచ్చుచు

న్నట్టిడు * రంగయాహ్వయుడు, నాతడు బ్రాహ్మణుడొనొకాదొయీ

దట్టు డెఱుంగఁడంట, మతిదార్థ్యమటన్న నిటుండనొగదా 14

ఆ॥ ఏవమనక శ్చూద్రులేతెంచి భుజియింతు

రంట తనదునింట నన్నమిడిన

క్రాగు - పూజచేయుటకు నే నాదెవతల యాలయములకుఁ బోను. వైదికులు బ్రాహ్మణులుకారు. వారు సంకరులని నేనువిన్నాను. వైదికులుగాక యితరు లెవరు బ్రాహ్మణులు గాఁగిలువఁబడుదురో చెప్పలేను. శ్రీనియోగులు బ్రాహ్మణులగుదురో కాకో నాకుఁదెలియదు. మాకరణము* రంగయ్య బ్రాహ్మణుడగు నూ కాదో నాకుఁదెలియదు. వైదికులు కరణములు మాయొండ్రలో భోజనముచేయరు. తుత్రియులు మాయొండ్రలో భోజనముచేయుదురేమో నాకుఁదెలియదు. వైశ్యులు మాయొండ్రలో భోజనముచేయరు. శూద్రులు మాయొండ్రలో భోజనముచేతురు. శూద్రులలోఁ దెగభేదము నేను జెప్పలేను. వెన్నా కృష్ణయ్యయనురెడ్డి మాయొంటిలో భోజనముచేయూను. అతఁడు నా సా

కాని భజనమాదిగా నెక్కు రెడ్డికే

పెట్టగలిగెనంట బీదయగుట॥

15

తే॥ వైదికుల్ బ్రాహ్మణులుగారు, వారివృత్తి

ముప్పియెత్తుట యనిపించి మురిసినట్టి

వారిచాతుర్యమే కడు వర్ణముగను

గాని యింత తెగింపంగలగలఁడె యితఁడు॥

16

క్షీణుడు, అతఁడుగాక మఱియే శూద్రుఁడును మాయంటిలో భోజనముచేయుట నేను జూచుట తటస్థింపలేదు. మాకులపువారిలో నికంను నే యితరులయిందల్లాను శూద్రులు భోజనముచేయుఁగా నేనుఁజూడలేదు, నేను శ్రితిగతులుగలవాఁడను గాకపోవుటచే శూద్రులకంటె దక్కువజాతివారి కన్నడును నన్నముపెట్టలేదు-పండిటివారిపాలెములోఁ గొందఱు కుమ్మరులును బాకలులును మాజాతివారియంటిలో భోజనముచేయుఁగాఁ జూచినాను-వారి పేరులుచెప్పలేను. 2,3 సంవత్సరములకిందట మాబావమఱియింటిలో వివాహములోఁ జూచినాను-మావృత్తి శిల్పము-మేము విగ్రహములజేతుము. ముహూర్తములుపెట్టి యిండ్లుకట్టుదుము, బంగారపుఁబని చేతుము-కొందఱు పదువుకొన్నవారు పొరోహిత్యముచేతురు. కాస్త్రములలో మాకులమును గూర్చి పండితులవల్ల నేమిగాఁజెప్పఁబడినది నాకుఁదెలియదు. మాకుల మంతయు నొకటే. మాకులములోఁ దెగలులేవు. నేనువ్రాసిన దస్తావేజులలో విశ్వబ్రాహ్మణుఁడనని వ్రాసికొన్నాను. మాకులమువారందఱు ప్రతిష్ఠలుచేయుచున్నారకాబట్టి మాకుఁ బ్రతిష్ఠాధికారముకలదని చెప్పుచున్నాను. మాకులములోఁ గొందఱికి దహనకర్మముకలదు. మా గ్రామములో నెవరును మాకులములో దహన కర్మముచేయరు. వైదికులు బిచ్చమెత్తుట చూచుచున్నానుగాబట్టి వారు భిక్షుటనుముచేతి జీవించుటని చెప్పుచున్నాను, ఇతిరకులమువారుకూడబిచ్చమెత్తుటచూచినాను. మా గ్రామదేవతల మొదట నెవరుప్రతిష్ఠించినారోనాకెవరును జెప్పలేదు. అనఁగాఁ బెళ్లుచెప్పలేదని యర్థము-మేము-చేసిన ప్రతిష్ఠకుఁబూర్వమువైదికులవల్లఁ బ్రతిష్ఠజరిగినది. 1వప్రతివాది ప్రతిష్ఠచేసినప్పు డాలయములో నేను లేను-1వప్రతివాది యేమిచేయించినది నాకుఁదెలియదు. సిరిపుగపు, ఓంకారమనునదినిని నే నెఱుఁగుదును. అ

మ॥ ప్రవర చెప్పంగ లేకపోయెను బ్రాహ్మణుండను నేనటం
చెవరునే వసరాదు, సుస్సిఫు హేళనం బొనరించిన
ట్లవనిదేవులలోన యొదటా యట్టివా ర్కల రొక్కజా
దివసమే దగ సంధ్యపార్శ్వనః దేతెసిం బ్రవరాదులు॥ 17
సీ॥ ఆచమనంబేని యాచరింపి హేలఁ

గూర్చుండి తినువారు కొంతమంది
చొక్కాటువిడువనే యెక్కడో కూర్చుండి
కుడిచియేగడువారు కొంతమంది
బూట్లుకొలులతో నె నీట్లుపైదయచేసి
కోరి మీల్సెనువారుకొంతమంది
అదియిదియేమంచు సన్యజాతులయిండ్లఁ
గూడ మెసపువారు కొంతమంది
గాఁగ సర్వముఁ జగన్నాథమైపోవఁ
జొచ్చెఁ గలిమహత్త్వ మెచ్చియును
ఇల్లుగాలుపట్ల నెగిరి వాసాల్తాయు
లలిని సంధ్యనూట దలచనేల

18

అ॥ కనుపుచించికొనినఁ గాల్గపైబడఁగల
దేలదీసిగూర్చి యిపుడుచర్చ
నెత్తికొన్నదాని నెక్కింపవలె గడ్డ
నెడినూక్తి చెప్పుదు నవలికథను

19

తనిది మాకులమే. కాస్త్రములలో జేడిప లూర్వశిసంతతివారని చెప్పబడినట్లు నేను
విన్నాను అంజనేయకాస్త్రీ నాకుఁ జెప్పినాఁడు- అట్లేగ్రంథములలోఁజెప్పబడియు
న్నదో యతఁడు నాకుఁజెప్పలేదు. నాది సుపర్ణ సగోత్రము-మాగోత్రములు ఋషుల
ద్వారముగవచ్చినవే. మావూర్వికులు విశ్వావసు తాత్కేళ సుపర్ణకులనువారివలన వచ్చి
నారు. మాగోత్రప్రవర చెప్పలేను-సంధ్యావందనమంత్రములు నాకురావు. నాకుఁ గోళ
వనామములు వచ్చును.

లే! శేషవాది చతుర్వింశ కృష్ణనామ

ములన చెప్పంగ లేని యీ ముగ్ధసఖుని

వదలి చవిచూపుదును బ్రతివాదికులవు

టొల్లమాలినవృషండితు నుక్తిసరణి

20

కం॥ *నానార్థరత్నమాలం దానును నక్కొద్దులోన దాఖలుచేసెన్

దాన రథకారశబ్దం బేనుడివిన నీచజాతినే వివరించున్

21

లే! ఏమియువయోగకారియో యెఱుంగ నేను

తమ కులొన్నత్యముందెల్పు దన్ని ఘంటు

వదియెదొరకెను మునుమున్న యాలనికిని

ప్రథమకబళాన మఱీ కాపాతమటుల

22

కం॥ పూర్వకారాహ్వయపూరుష కథకం బైయుండునట్టి కొముదినడి కీ

రథకారు డొకఁడుదక్కన్ పృథివిసారథంబుచెప్పు బేలలుగలరే

*24 నామములలో నన్నియు నాకుకావు. నాయాపనయనమప్పుడు నరసింగుచంద్రశేఖర
య్యయను మాకులపుబ్రాహ్మణుఁడు యజ్ఞకముచేయించినాఁడు.

రీత్రాసు-నేను శైవుండను. శైవులందఱు చనిపోయినవారిని బాలి కేతురు...
నందిగాను కాక పలిచారు.....

...1911 వ సంవత్సరము 6 వ నవంబరు... 2 వ పాక్షి... నాపేరు వెలనర్తి
వ్రయాంజనేయశాస్త్రి... రథకారశబ్దమునకు రథముచేయువాఁడని యర్థము-ఈగ్రంథము
*నానార్థరత్నమాల-ఇది నిఘంటువు. దీనినందఱును సాధారణముగా నుపయోగించుకొం
దురు. 246వ పేజీ 118 వ ప్లోకము. సిద్ధాంతకాముది పాణినీకృతమగు న్యాకరణము-
దీని 826 వ పేజీలో శ్రీరథకారశబ్దమున కర్థము బ్రాహ్మణుఁడని చెప్పబడియున్నది.

*నానార్థరత్నమాల 246వ పేజీ

శ్లో॥ రథకార స్తుతీనిస్సౌ స్వాహిస్సౌ త్కరణీభవే

సిద్ధాంతకాముది 826వ పేజీ

సంఖ్యామాంశ ౬౩౨॥22॥ అణంలేపరే తంతువాయోనామ క్రిమిః- అకృష్ణ

త్యేక- శ్రీరథకారోనామ బ్రాహ్మణః॥

గుంటూరు ట్రస్ట్ వాయిస్క్రాలు లేబురేషండితులగు శిష్ట హనుమచ్ఛాస్త్రి

క॥ శ్రీవిశ్వ బ్రాహ్మణశబ్దము విశ్వంబున బ్రాహ్మణులకే వినియోగింతులం
 టీశ్వరముఖజాల్ మూరిక విశ్వ బ్రాహ్మణవదంబె వెట్టికొనుండి 24
 తే॥ వైదికుల్ బ్రాహ్మణులుకారు వసుధ ననుచు
 కాశిపతి యూరకే చెప్పెగాని యితఁడు
 శాస్త్రములనుండె నట్లనె, చదువుడింక
 నరవి వైదికులార! తచ్చాస్త్రములను 25
 ఊ॥ భోగముదంట యూర్వాశియు, పుట్టినవాడంట యవ్వశిష్టుఁ డా
 భోగిని కీప్రకారముగఁ బూర్వమునందున *వజ్రనూచిలో

నేను 2వ ప్రతివాది నెఱుంగుదును. అతఁడు బ్రాహ్మణుఁడు. సామాన్యముగా
 శ్రీవిశ్వబ్రాహ్మణశబ్దము బ్రాహ్మణుల కుపయోగింతురు. వాదికులము నాకుఁ దెలియదు.
 వైదికులను నేనెఱుంగుదును-కొన్ని శాస్త్రములలో వైదికులు బ్రాహ్మణులుకారని
 వ్రాయఁబడియున్నది. *వజ్రనూచికోపనిషత్తులోవశిష్ఠఁ డూర్వాశికుమారుఁడని చెప్పఁబడి
 యున్నది. ఈయూర్వాశి సంకరజాతీయుగాలై ఖోగస్త్రీ వైదికులందఱికిని వశిష్ఠుని

గారి యభిప్రాయము.

మొత్తమున సంజ్ఞదేలుచుండఁగా ఉత్తరపదము, అల్లంత మైనదగుచునుండఁగా
 మొదటిపదము, అద్యుదాత్తస్వరముకలదియగును. పరముగానున్న అల్లుకృష్ణధాతువు
 మీఁదఁజేసినదికాకుండవలయును. తంతువాము, అనునదికృష్ణధాతువుపైఁజేసిన అల్లంత
 ము పరముగాఁగలదికాదుగావున అద్యుదాత్తమై “సాలెపురుగు” అనుసంజ్ఞార్థమయ్యె
 ను-రథకారకబద్ధమియ్యవిశేషనియుక్త బ్రాహ్మణునకు సంజ్ఞయైనను, కృష్ణధాతువు
 పైఁజేసిన అణ్ విశిష్టరూపము (కార) పరముగాఁగలదిగాన, అద్యుదాత్తముకాదని
 భావము- సంజ్ఞాయాంచ, అనునూత్రముచే రథకారకబద్ధము వ్యక్తివిశేషమునకు
 సంజ్ఞయగుచుండఁగా జాతివాచకరథకారకబద్ధమని భ్రమించుట యొప్పుదు. గోబ్రాహ్మ
 ణశ్రమముఖపదములు జాతివాచకములు. ఇవి సంజ్ఞావాచకములు కావు-కామధేనువు,
 కృష్ణశర్మ, ఇత్యాదికములు సంజ్ఞలుగనుక, ఇచ్చట రథకారకబద్ధము సంజ్ఞయేకాని జాతి
 కాదు. సముదాయఫలవాచి జాతియగుంగాని సంజ్ఞకాదు. కనుక జాతివాచకరథకా
 రుం ధీతండనుట శోచనీయము.

బాగుగఁ జెప్పఁబడ్డదట, వైదికులెల్లరు తద్వశిష్ట గో
త్రాగతులై చెలంగిరట, అందునఁగారఁట వారు బ్రాహ్మణుల్

అ॥ అవ్యశిష్టమాని యల యూర్వశీపుత్రుఁ

డగుట యట్టులుండ స్థనతనిభార్య

చాల హీనజాతిసతి యక్షమాలయం

చుండెనట మనూ క్తి ఖండితముగ

27

శా॥ ఏతాదృక్షనతీపతు ల్గనినవాఁడేకాన తచ్చక్తి త

జ్జాతుండైనవ రాశరుండు మఱి తజ్జాతుండు వ్యానుండు తా

మేలీర్జు చినకాని బ్రాహ్మణులుగా నెన్నుంబడంబోరఁ ట

ఖ్యాతి వారలగోత్రములలుగువా రాగరంట భూదేవతల్

శా॥ ఏతద్గోత్రజ లోకక వైదికులెయం చీతండు వాక్రుచ్చె నో

ద్వైతారాధ్యనియోగివైష్ణవముఖుల్! తద్గోత్రముల్ వీడుడి

ప్రీతి స్వీడకయున్న మారలును ధాత్రి బ్రాహ్మణుల్లాకయే

మాణోపాటుగ నొచు సంకరులు మీ మానంబు గోల్పోయెదన్

తే॥ బ్రహ్మకొడుకై నశిష్టుండు ప్రథమమందు

*చాలకాలమునకు నిమిశాపనిహతి

సూర్వశీదర్శనస్థలిగోరు మాని

తేజమునఁజేసి కలశానఁ దిరుగఁబుట్టె

30

యొక్కయు వశిష్టసంతతివారియొక్కయు గోత్రములెయన్నవి కాఁబట్టి వైదికులు
బ్రాహ్మణులుకారని నేను జెప్పచున్నాను-వశిష్టనిభార్య చాలహీనజాతిది. ఈసంగతి
మనుస్మృతి 9వ యధ్యాయము 28వ శ్లోకమందున్నది. ఆమెపే రక్షమాల. శక్తి పరా

* మత్స్యపురాణము- గోత్రానువర్ణనము. 201వ అధ్యాయ- శ్లో॥ వశిష్టస్తుమహాతేజా
నిమేః పూర్వపురోహితః॥౧॥...తం గత్వా పార్థివశ్రేష్ఠో నిమిర్వచనమబ్రవీత్ ॥ ౨॥ భగ
వతః! యష్టుమిచ్ఛామి తిన్మాం యాజయ మాచిరం! తమువాచమహాతేజా వశిష్ఠః! పా
ర్థివోత్తమం॥౩॥ కించిత్కాలం పఠిత్వాస్య తవయశ్చై స్సుసత్తమైః! క్రాంతోన్మీరాజన్ వి
శ్రమ్య యాజయిష్వామి తేస్వప॥౪॥ ఏవముక్తః ప్రత్యువాచ వశిష్ఠంస్వపసత్తమః...సో
హం సంభృతసంభారో భవన్మాతముపాంతః॥౧॥ ౨వచనద్వారాజయ సేమాంత్య మన్యాయా
స్యామియాజకం! ఏవముక్తస్తదాతేన నిమినా బ్రాహ్మణోత్తమః॥౩॥ శశాపతంనిమిం

క్రొధా ద్విజహన్వంభవివన్యసి...నిమిస్తం ప్రత్యువాచాథ ధర్మకార్యరతస్యమే॥౧౫॥
విఘ్నంకరోషి నాన్యేన యాజనంచ తిథేవస్మి॥ కాపందాసియాస్మాత్త్వైం
విజహాంథ భవివన్యసి ॥౧౬॥ ఏవముక్తేతుతావాత విజహా ద్విజహార్థివో...
ఏతస్మిన్నేవకాతేతు మిత్రశ్చ వరుణస్తథా॥౨౩॥ బదర్యాత్రమమాసాద్య తపస్తేపతు
రవ్యయంతపస్యతోస్తయోరేవం కదాచిన్యాథవేముతే ॥౨౪॥...ఊర్వశీతువరాళా
హా కుర్వతీ కుసుమోచ్చయం ॥౨౫॥ నునూత్నూర క్తవసనా తయోర్ద్వప్రపథంగతా
తాంద్యప్యేందుముఖంసుభ్రూం నీలనీరజహాచనాం ॥౨౬॥ ఊభేతు చుకుంభుద్వేత
ద్రూపపరిమాహితాతపస్యతోస్తయోర్ద్వర్య మ్మలచ్చ మృగాససే ॥౨౭॥ స్కన్నంక
తస్తతోద్వప్య కాపతేపరస్పరంచక్రతుఃకలశేశుక్రం తోయత్రా గ్లమనాగమే॥౨౮॥
తస్మాద్దవరావాతేజసాప్రతిహాభువిరశిష్టశ్చాప్యగస్త్యశ్చ మిత్రావరుణయోర్ద్వ
యోః ॥౨౯॥

తృతీయభాగవలము పుష్కంధము.

క॥అమలతరత్తనం దుత్తముఁడిత్సావతనజాండు ధర్మాత్మఁడభూరమణి
కోభూపణమన॥ నిమియనునొక చక్రవర్తిసాగడు నృపాలా॥౩౭౮॥... వ॥ పదంపడి
యొక్కయడవాన్యపతివరుండు దీర్ఘకాలంబగు నొకజన్మంబు నేయఁదలంచి...కుల
గురుండగు వశిష్ఠంగాంచి యిట్లనియ ॥౩౮౦॥ తే॥విదువేలకల్పములయ్యంబనర్థిగ్రాతవి
జన్న బొసర్చిదగురువరేణ్య!సకలయజ్ఞసంభారంబుగలహించి॥నాడఁజేయంపుమగన్మ
పునకతఁడనియ ॥౩౮౧॥ వ॥అంబామఖంబొసర్చి నుద్యస్తంఁడై పాకకాననుండిఁతగు
మున్న నీవలెనన్నుంబ్రార్థించె నాజన్మంబును నించకలివన్నాత్మకింబదాని
నెఱిగి పిదపనీజన్మంబున కరుదెంచువాడ నెఱిగిదుకడ నాళుమనుడునిమి
యిట్లను ॥౩౮౨॥ కం॥ మునులఁచిలిచితిజన్న॥మువకున్ సంభర మెల్లఁబూరించితిమా
యినకులమునకున్ గురుఁడవు॥నమంచినచేసి యరుగన్యాయమెనకున్ ॥౩౮౩॥ వ॥ భగ
వాంభమునం జేసినిట్లానరింపఁ దగదనిమాటిమాటికినివారికుండయ్యు వశిష్ఠుండు గణి
యింపక నురపతి పుఖమ్మనకుంజనియ ॥౩౮౪॥ ఈ॥ పిమ్మట వైపునస్యమున వేగ మెల్లగ్ని
నిమిప్రభుండు స॥తృప్తుతుగౌతముంగురు పదిమ్మననిమ్మితు పారభూధ్రపార్యమున
జేవి॥ మిగులసమృతి గాఁగ మఖంబొసర్చివే॥మమ్మననెల్లఁబుట్టిజాలమాన్యులఁజేసెన
పారదక్షిణ ॥౩౮౫॥ వ॥ ఇంతకుమున్న వశిష్ఠుండొద్రమఖంబు సంపూర్ణంబొనరించి
తత్కృత పూజలందనిసి యజ్ఞదీక్షాపాథ్యమున నిమింకవచ్చిన నిగ్రావకుండు

ఆ! కాని వజ్రీనూచిఁ గన్పట్టు నూర్వశి శబ్దనిష్ఠమైన నపమికిని

అరసిచూడనధిక మధికరణత్విగుణకాయ విగడితప్రకారములారి॥

క॥ సతీన ప్తమి చేసికొంటిత్పతియటు సుండంగ" ననుచు స్వప్నార్థులై

ఇతరప్రమాణములని॥ వ్యతీరేకింపక కుదిరెడి సంతయు సరిగ్గ॥ 32

దర్శనంబొసంగఁదాయ! దానఁగోపించి వశేష్టుండ॥ 3౨౬॥ చం॥ కలగురుసంద్యజించి

మదిగొంకక వేటికొకవనించినా! యలఘుపదమునన్ని లిపి యాగ మొనర్చుచునంతఁ

బోకయి! వ్యలనినుఁజూడ గాఁగనిటువలచనజేసితి నీదురేహమి॥ యలబడెడిక విడి

హగతినిప్పుడచెందుము శామిచ్చితి॥ 3౨౭॥ వ॥ అనునమ్ముని వచనమ్ములకుఁదలకీ

భృత్యులునృపునిలేపిన సతిండునుజురదెంచి శాపంబిచ్చుటయెఱింగినవాఁడు గావునగురు

నకిట్లును॥ 3౨౮॥ ...క॥ నీదోషమునా యలదా! పాదించిశపించి తింతపాపపుఁగోపంబూ

దిననీదేహమునకు నాదశయఘటిల్లునియ 'న్యాయమ్ముగుటక' ॥ 3౨౯॥

వ॥ ఇట్లెఱుఁగురును బరిస్పర శాపోపహాసులైరి పనింపడి వసిష్ఠుండు

.....మంత్రాలయమ్మునకరిగి దేహత్యాగంబొనరించి జీవాంశమ్మున మిత్రానిరుణుల

యందుఁ బ్రవేశించె సంతి గొండొకకాలమ్మునకు ॥ 3౩౦॥ క॥ అచ్చటికిని గెనూర్వ

శి యచ్చపలాక్షిఁగనివారలతికాముఁటలై యచ్చరక్తిని రెంతయు బొచ్చెమునకుఁ

గ్గానికూర్మి పొసగి యెసంగె॥ 3౩౧॥ చం॥ చెలి! నినుఁజూచిమామనము చిక్కను

జక్కెరవింటిశోదు కోల్తలకుఁ దలంకుమాన్చి దయ దాపకయిచ్చనువచ్చినట్లదా!

కుల మముఁగూడి కళికలఁజొక్కుమునావుడు వారియందు నిశ్చలమిత్తయి వనించె

నటఁ జారుచిలోచన కూర్మియెఁపునక ॥ 3౩౨॥ వత్తకోకిల॥ నారితేజము కుంభమం

దు నవారణక బడె సంతలా! జారుదేహులు మానులిర్వరు సంభవించిరి దానన

న్వారిలోఁ బ్రథమం డగస్తి ప్రభావశాలి వసిష్ఠుఁడుక॥ ధారుణి! ద్వితీయుఁ డిం

తయు దైవపాక మెఱుంగుమి ॥ 3౩౩॥

భాగవతము-సవమస్కంధము-18వయధ్యాయము

శ్లో॥ నిమి రిక్ష్యాకుతిసయో వశేష్ఠ మవృతర్ద్విజం ఆరభ్యసత్రిం సోపాన్యాకక్ర
ణక్రాగ్న్వితోస్మిథా॥ ౧॥ తం నిర్వర్త్యగ మిస్యామి తావన్యాంప్రతిపాలయ! తూష్ణమాసీ
ద్భహపతిస్సోపింద్రస్యాకరోన్మథుఁ॥ ౨॥ నిమిశ్వలమిదంవిద్వాక్ స త్రమారభ తాత్మవాక్
ఋత్విగ్నిరపరైస్తావ న్నాగమద్యావతాగురుః ॥ 3॥ కిష్కవ్యత్రికమఃకీత్స్య నిర్వర్త్య గురు
గరాః తి అశపత్నతరాం దేహానిమేః పండితమానిసః ॥ ౪॥ నిమః ప్రతిదహోకాపం గురతే

అ॥ వజ్రసూచినుగడు నాకన్యంబుమాదిరిఁనుండెఁ భాగవతపు ట్లుక్తిగూడ
 ఎల్లవానినారొ యీక్షిం మఱొకమాఁబు దానికర్థమచటఁదదజనులు
 చ॥ శ్రీమనువువసిష్ఠసంగతిని నూన్యతనొందెను నక్షమాలయం
 చనియెనుగాని హీనయగు నామెనుగూడి యశుద్ధుడయ్యె నా
 యనయని పల్కియుండఁ, డదియర్థముగామినొ యై దురూహనో
 మన కమసాలివండితుడు మాటికి వాదములాడఁజొచ్చెడున్ ॥34

చ॥ ఇతఁడనురీతి హీనతమయే యగుఁగాక తదక్షమాల, యా
 యతివక్తుఁగాదు శక్తి యుదయంబుయుంట, యతండరుంధతీ
 నుతుండనుచుం బురాణములఁ జూపఁ, నామెయె యీమెయగు నే
 కృతియు వచించియుండ, దిక నెవ్విధిసంగరుఁ డాతఁ డయ్యెడిన్ ॥ 35
 చ॥ ఒడవునుగాక యెవ్విధి నె యూర్వశియందు వసిష్ఠజన్మ, మ
 య్యదియు ద్వితీయమయ్యెడిని, సంతకుమున్ ప్రథమపుజన్మమం
 దుదయమునొందె శక్తి యన నొప్పదె, యందుల కెద్దియేచియున్
 గుదిరెడిచో విరోధ మదిగూడ వచింతురుగాక తక్షకుల్ ॥ 36

తే॥ అపుడు విప్రప్రణేకదశ క్తి యతనిపుత్రుఁ

డౌ పరాశరుఁ డాతనియాత్మజుండు

ధర్మవర్తిసే॥ తనాపిపతతాండవో యాభా దగ్గమజానతః॥౫॥ఇత్యుత్త సర్వస్వం
 నేనం నిమి రధ్యాత్మకోవిదః॥ మిత్రావః సర్వోజ్జ్ఞః సూర్యకాన్యంప్రపితామహః॥౬॥

।శిధరీరువ్యాఖ్య

ఇతీతి॥ ఊర్వశిదర్మనాన్ సున్నం రేశ స్తాభ్యాం మంధే నిక్షిక్తం, తస్మా
 త్రప్వితామహో వసిష్ఠః జజ్ఞేతదాహ, మిత్రావరూపనారీతి...

శ్రీమదసంస్కృతి 9వ అధ్యాయము

శ్లో॥ అక్షమాలా వశిష్ఠేన సంయక్తాధమమోనిజాసారంగీ మందపాశేన జగామాభ్యర్చి
 ణీయతా॥ ౨3॥

తా॥ వసిష్ఠపరిణీతయై నిక్కిష్టమోనిజాతయగు నక్షమాలాఖ్యుఁడు మందపాశుడను ఋ
 షిశోగూఁ ణిని చటకఁడు పూజ్యులనుబొంది.

మధ్యపురాణము 201వ అధ్యాయము

శ్లో॥ వసిష్ఠస్తాపయేమేధ...అరుంధతీం వరాహోహంతన్యాం శక్తిమజీజనత్ ॥80॥

వ్యాసుఁడును, గాన వారలయన్వయజు లిఁ

కేట విప్రులుగారందు సౌచంగవలె

37

గేఁ అరయ వాసిష్ఠగోత్రముల్ ధర నియోగి

శైవ వైష్ణవ మధ్వాది సకలమహిను

రులకునుండెడుఁ బ్రక్తితంబు రూఢముగను

వైదికుల కొక్కరికె యందు వదరనేల

38

చ॥ మఱియును సూర్యశీరిమణి సూర్యయై దైవతకాంతయౌటచే

సురలకు జాతిభేదములు చూపడ నెచ్చునని, యూర్వశీ

దరగళ వేళ్ళయైన మఱి తక్కిన యా పురుషూతముఖ్యు లె

వ్వరొ నచియుంపఁగాఁగలమె వాస్తవమున్నన మించిచూచినక 39

క॥ తేపు జరామరణాబులుఁ గ్రీలేవీపర్ణాశ్రమములు లే వికనెన్నే

కావనఁ బావనతములౌ! దేవతలకు వకలెన్నఁ దేలు నె మనకుఁ

+అంధ్రక పులచరిత్రము- 2వభాగము108వపేజీ

క॥ శ్రీలక్ష్మినించి సమస్తధీకలవచ్చేతెన్నొందు నార్యేలవం

కాలంకారకరుల్ వశిష్ఠమునిగోత్రాదుల్ బుధుల్ దీవర

హరిలం బొగడొంది,రందు పులకె సన్మాని భావప్ప ది

గ్నాలోద్యేలవికాలకీర్తుల మధీసందోహమందారమై

180వేజీ. రాజలింగకవి

ఈకవి శైవుడగుట స్పష్టమగుచున్నది- ఇతఁడు వశిష్ఠగోత్రుఁడు...

3వభాగము147వపేజీ.

గణపవరపు వెంకటకవి—ఇతఁడు...నియోగిబ్రాహ్మణుఁడు...వశిష్ఠగోత్రుఁడు

204వపేజీ-కా నాలవరసింహకవి

ఈతఁడు...నందవరీక నియోగిబ్రాహ్మణుఁడు వాశిష్ఠగోత్రుఁడు,

వృభగవద్గీత - చతుర్థాధ్యాయము.

శ్లో॥ క్షిప్రంహిమానుషేలోకే సిద్ధిర్భవతి కర్మణా॥ ॥౧౨॥ చాతుర్వర్ణ్యం సుయాసు
ప్తం గుణైకరమిభోగశః...

2౦౪ భా॥ హి యస్మాత్ మానుషేలోకే మనుష్యలోకే... వర్ణాశ్రమాది క

ర్మాధికాగృహం ఏ శేషః తేనాం వర్ణాశ్రమాద్యధికారిణాం కర్మణాం ఫలసిద్ధిః క్షిప్రం

కం॥ పతినియమము లేకుండిన

యతివలగుట వేశ్యలనును రతియెకాని

క్షీతిగలవేశ్యలవలె ద

త్సతులను హీనలని చెప్పజాలరు విబుధుల్

4

కం॥ వేశ్యాసంభోగంబును గాశ్యపి గలువ ప్రదంబు గాఁజూచుజనం

బీశ్యంఘ్రిగొల్చి యాస్వాశ్చేశ్యాసంభోగమునకు వెడలదె దివికి

కం॥ ఉర్వి న్వేశ్యాజనముల పేర్చిన న్దూరమేగు పెదపెద్దలు తార్

సర్వక్రతువు లొనర్చియును సార్విశ్యా ద్యపురిసల నొందజ్జనలే

కం॥ నారాయణుడను ఋషి పరుసూరుపునంజనపమగదేహార్వశి, తాడ

క్కురివరాత్మజదాసగుల నేరంగం గలదేశకి యెవ్వారలకీ

4

క॥ సర్వంసహ వేశ్యారతి

గుర్వఘముగ గతికలకును గూర్పుచునుగుణ

స్వశ్వేశ్య పుణ్యకార్యపు

నిర్వాహములేః దొరక నేరదు సరిగఁ

4

క॥ దేవరహస్యములవి మన

మేవిధిగం జెప్పలేము హేయములనుచు

గావున దుర్వాదంబుల

బోవిడుచుచు సత్పథంబుఁ బూరుచు కునుతుల్

4

భవతి, కర్మణా కర్మణా జాతా ॥౧౨॥ మానుషవీరలొకే వస్త్రాశ్రమాదికర్మాధికారి

నాశ్వేషులొకేష్వితినియమః ॥౧౩॥ నిమిత్తభి... చాతుర్వర్ణ్యమితి ॥ చత్వారవివక్షా

తుర్వర్ణ్యం మయోక్యేరేణ స్పష్ట ముత్పాదితం, గుణకర్మవిభాగః గుణవిభాగః

కర్మవిభాగశ్చ... తచ్చేదం చాతుర్వర్ణ్యం నాశ్వేషులొకేషు. అగోమానుషేషా

భి విశేషణం,

భాగవతము-ద్వితీయస్కంధము.

కం॥ నారాయణుడప్రభుడుదనయూరువు వెసఁజీర నందు నుదయించెను లెం

పారంగ నూర్వశిముఖః నారీజనకోటి దివిజనారులు మెచ్చఁ

18

కం॥ యూవులందుజనించిన కాగముననూర్వశియని ఘనతము నెక్కఁ

నారల రూపవిలాసవిహారములకు నూడిరంత నమరీజనముల్

11

సీ॥ మొదట + బ్రహ్మ పాణిగూనఁబుట్టి రీ బ్రహ్మషిఁ
వర్ణుడై జగమున నన్నె కెక్కె

కాలాంతరమునఁదా ఘటమునం బ్రభవించి

* యిట్లొక కులగురుండే యయి మన

విష్ణవతారమై వెలసిన శ్రీరాము

బహుభార్చనములకుఁ బాత్రుడయ్యె

॥ బ్రహ్మగుణీలేని బ్రహ్మషిఁపట్టాను

గృహను విశ్వామిత్రమువి. కొనంగె॥

భాగవతము - తృతీయస్కంధము.

సీ॥ + అగవిందసంభవు నంగుష్ఠమునదత్తుఁ డూరువుగలనను నారదుండు

నాభిఁ బులహుండు గర్భములఁ బుల్కన్యకు త్వష్టగ్రాన భృగువు హస్తమునఁ గ్రీతువు

నాన్యంబులన నయ్యంగిరసుండు ప్రాణమున వశిష్ఠుండు మనమున మరీచి

గన్నుల నత్రయుఁ గాఁ బుత్రవశకంబు తిగి,

రీ భాస్కర రామాయ యు-బాలకాండము.

ప॥ ...వశిష్ఠమునివరుండు బ్రహ్మతేజోమూర్తి నెలుంగు నపుడు కెరలి విశ్వామిత్రుండు బ్రహ్మస్త్రంబుసంధించి...

కం॥ బ్రహ్మాదులు మదిఁబొగడఁ | బ్రహ్మాండము విస్ఫులింగపంక్తులనిగుడక

బ్రహ్మర్షి వరునివీఁడను బ్రహ్మస్త్రము గట్టె లెగఁ బులహుండు నెక్కె

మ॥ అటులేయంగఁ జటచ్చటసృటిఁబూని సృజించుచు

సుట్టఁబూమానుల విస్ఫులింగులయనిహుట్టుల్పలుకఁ బెరిగె

కటపేగంబున బ్రహ్మాండమును వీడక నాటిరాఁ బట్టియు

దృఢఁబొండునఁజేర్చిమింగె ముని యా బ్రహ్మస్త్రముక వీడుడై॥

కం॥ * మాకులగురుండువశిష్ఠుండు గైకొనికావంప నెల్లకార్యంబులకుఁ

మాకుంగలనాఁ డనవుడు | నాకుఁజ్ఞునిమాటకలలెఁగొలికుఁ గలమిక్

ప॥ అప్పుడు జనమంగాది సకల మృత్యువులను నశింపఁడు చెప్పనిట్లు ?

కం॥ శ్రీమదునుగంధర్వము మునివలె | బ్రహ్మస్త్రంబు ధరించి యా

సురసిజసంభవున | కలగె మిట్టి కలవఁబొండుల నెడక

క॥ బ్రహ్మయైసతపంబు కాశించి యిట్లు జూచ్చు, నహమ్మనీకే బ్రహ్మర్షిత్వమునైన

గీ॥ నిజతపోదీ పి నెదియేని సర్వహం
శక్తుడై బ్రాహ్మణుని పోత్త్విసరణిజాపె
అట్టి లోకాతిగనభావాధ్యుడొ వ
శిష్టునిం దోషియైతి విసి కలాద!

47

సీ॥ వనాశశ్రమాచారపతికానల్ దిగబ్బులు
కలి యుగాధీశుడై కాలనయ్యె
ధర్మనూత్సుంబును దగ గ్రహింపగ లేని
ధీరులు ధర్మాధికారులైరి
పాశ్చాత్యనృపవేష భాషాపలంబులై
వతికంచువా దేశశవాసులైరి
స్వకులాభిను నమ్ము చాలిసంతగ లేక
వివికంబవేయవా ర్విప్రులైరి॥

గీ॥ కని నమన్న సాగెడికాలమయ్యె
స్వరకృచ్చరకృచ్చస్థుభ్య జనులకెల్ల
ఏల సంకరులనకుంచు నింక వారు
బ్రాహ్మణులమసిమడి కిడి వైదికులను
తే॥ బ్రాహ్మణులను చలనోప్పి బ్రాహ్మణులకు
నొందజూచుచున్నా నా రొరులుదాని

48

బ్రహ్మపదమైన స్వేగ నీకుండినక బ్రహ్మాండంబులు తత్తపోగ్నిశిఖలక భస్మంబు
రా నావుడున్నబ్రాహ్మణుండగు బ్రహ్మ సంయమినిలిప స్తోమముల్లాల్వంగక
మ॥ చశనేతెంచి భవత్తపోమహిమ విశ్వామిత్ర! బ్రహ్మర్షివై తనికెంబుం దపమిం నేల
యన బ్రహ్మంజూచి బ్రహ్మత్విజాండును బ్రహ్మర్షియు నైన పుణ్యుడు వసిష్ఠం
డిశ్చ నిక్కంబుగానను బ్రహ్మర్షి పదుండవైతనక నే నమ్మక జగద్రక్షకా!
మ॥ అనుడుక బ్రహ్మయు సర్వదేవతలుఁ గామ్యంబొంద రిష్టింపఁ జయ్యననేతెంచి
తపోమహత్త్వము నవంధ్యబొంద బ్రహ్మర్షివై తనుమానింపకు మన్నఁ గొళుఁడు
నెయ్యంబొప్పు భక్తిక వసిష్ఠునిబూజించె బియ్యంబుతోఁజనిరి తోడ్కోనంత
బృందారకుల్

బ్రాహ్మణుండయిపుట్టుటే ప్రథమకష్ట
మందు వైదికుడై పుట్టుటధముమిపుడు

49

అ॥ హరితుఁ డంబరీషుఁ డా యౌవనాశ్వుండు

క్షత్రియాస్వవాయజాతులంట

హరితగోత్రముండ యావిర్భవించుట

వలనఁగానఁ టేను బ్రాహ్మణుండ

తే॥ అవనియం దుండెదరుగాక యంబరీష

యౌవనాశ్వాదు లా క్షత్రియాస్వయముల

బ్రాహ్మణులలోన నాపేల్లెఁబరఁగువారి

లెందుకనియుండఁగూడదో యిద్దిచెప్పుడు

51

అ॥ ధృ హరితగోత్రమునకు నాంగిరసుండఁగా

బ్రథమముషియతండు బ్రాహ్మణుండు

ఒక్కగోత్రమునకు నుభయకులస్థులు

నట్లుప్రవరుతాదు రిదియుఁజెప్పుడు

52

అ॥ హరితాంబరీష యౌవనాశ్వాదులకరయ నాదిపురుషుఁడాంగిరసుండు

క్షేత్ర మొక్క వేళతాత్రంబ యైనను బ్రహ్మముషులెవారుపరిగణింప నకి

క॥ *క్షత్రిస్త్రీగర్భజాతాపుత్రులెపెక్కడఁబుష్టులుపూర్వయుగములక

కర వ్యాస, * అంబరీష యౌవనాశ్వులు బ్రాహ్మణులకుఁబుట్టలేదు. వైదికులగోత్రముల

ముషులనంతలితానుంచి వచ్చివికాఁబట్టి యంతిమాత్రము బ్రాహ్మణులుకారు.

ధృ ఆశ్వలాయశక్రాతనూత్రే, ఉత్తరపత్నైః సస్థాభ్యాయే, ఏకాదశికండికా,

హరితకుత్స్థ సింగ కంఠ దగ్ధ శైవ గవానాం. అంగిరసాంబరీష యౌవనాశ్వేతి

నిర్ణయసింధౌ గోత్రప్రవక్తనిర్ణయః 287వశ్లో

అథ కేవలాంగిరసః హరితానాం అంగిర సాంబరీష యౌవనాశ్వేతి,

* బాగవతము - నవమస్కంధము.

ప॥ విను మయ్యంబరీషునకు విరూపుండును గేతుమంతుండును కేంభుండును

ననువారు మువ్వరుకొడుకులందుఁ గేతుమంతుండును కేంభుండును ననువారు

హరింగూర్చి తపంబునేయున్నారై వనంబునకుంజనిరి. విరూపునికిఁ బృషదశ్వుండును

బృషదశ్వునకు రథితరుండును. గలిగి గమ్యమాత్మనిక సంతతిలేకున్న నంగిరసుండను

మునీంద్రుం డతనిభార్యయందు బ్రహ్మతేజోనిధులయిన కొడుకులంగలిగించె వారలు

కాన మహర్షులు తమకన్యల కొక వేళ రజోదగ్ధనానంతరవివాహముల నాచరించుచుండినను మనల నావివాహములఁజేయవలదని చెప్పియున్నారు కాని నవి (మహర్షులచరించినవి) మన కగ్రాహ్యములగుచున్నవి. మహర్షులు తాముచేసి యితరులఁజేయవలదని చెప్పిన కర్మములలో ఎవకు మంచివిగాఁదోచినకర్మములను మనమనస్థించిన దాన నేమి హానికల్గును? అనికంకించెదరా? అటులేని రజస్వలావివాహములు వివాకు మంచివని తోచినట్లయిన మాకుఁ జెడ్డవిగాఁదోచుచున్నవి. కానవానిని మేమాచరింపకున్న దోషమేమని మనసుడిగిన మనసోదరుల లేమిచెప్పదురు? వారుచెప్పవలసియిది.

“వివాకు లోకజ్ఞానములేదు. పరిదేశసంఘములతో మనదేశసంఘముల కిశ్యేన్య సంపర్కము దినదినాభివృద్ధినందుచున్నది. కొన్నియాచారములు మార్పుకొనకున్న స్వసంఘాభివృద్ధి గానేరదు. కాన మేముచెప్పినవివాహసంస్కరణము సమ్యక్తంపవలసినదని చెప్పవత్తురు. అటులేని మహర్షులచరించినకర్మములలో రజోదగ్ధనానంతర వివాహములు మనసోదరులలోఁ గొంతెఱుంగికి మంచివనితోచి మన కిష్టములేకపోయినను నాచరించవలసినదని నిశోధించుచున్నారు. వాదమునిమిత్త మించుక నేపు రజస్వలావివాహములు వారియిష్టానుసారము మంచివని మన మంగీకరించినట్లు తలంచుకొందము. తలంచినతోడనే మనసోదరులలోఁ గొందఱుబయలుచేరి మాంసాహారము మహోత్సాహకార్యమనితలంచి యదివిడుదుటఁజేసియే బలహీనులమె స్వసంఘసంరక్షణముం దనమర్థులమైతిమని చెప్పమి మన మది నింద్యమనివాదించినయడఁ బూర్వకాలమున నగ్రస్తుఁడొక మేకపోతుమాంసము నంలను దానొక్కడఁ జెక్కినట్లు భాగలమునందుఁ జెప్పబడియున్నదని చెప్పదురు. అతిథి యబద్ధమనుటకు వీలులేదుకదా. వారియిష్టానుసారము మనము మాంసాహారము నంగీకరించవలయునా? అంగీకరించునీ మేని మఱిగొందఱు సంస్కర్తలు బ్రాహ్మణత్వత్రియాదిహతిభేదములను బాటింపక పరస్పరవివాహసంబంధములు గావించుకొనుట సంఘక్షేమమనితలంచి పూర్వమున శుశ్రుఁడు దేవయానిని యయాతికిచ్చినకథను వర్ణించి యన్యజాతిసంబంధమును జేయుమందురు. చెయవలసినదేనా? చెసేతిమనితలంచుదుము. ఇదిగొందఱుసంస్కర్తలు బయలుపెడలి గుర్రాపానముమంచిదనిలించి పూర్వమున శుశ్రుఁడు మురసేపించినకథను వినిపించి మద్యపానము గావించుడందురు. “అదిమనము” చెయఁదగినదేనా? తగినదని తలంతము. మఱిగొందఱుబుద్ధిమదగ్రగణ్యులు సంఘసంస్కారపరాయణులై మనసంఘమున సతికి బహుపతిత్వములేకండుటచేతనే మనసంఘము క్షీణించుచున్నది. పూర్వ

కాలమున ప్రాపది నేవురుభక్తులు వివాహమాడుదుమనిన ద్రుపదుండు సమ్మతించని సుమాయమున భగ్యనందనుఁ డిట్లు చెప్పెను. “తొల్లి గౌతముత్తరైన జటిసుండహముషి కూఁతురు కపటప్రభావంబున నేడ్వరులుపులకు నొక్కత భాగ్యయ్యోగనియును, దామోదాణియనునొక వ్యవచేతనులకంబకఁగిన పదుండకు నొక్కతె భాగ్యయ్యోగని యును గథలువివరింబడుగా నని చెప్పియున్న వాఁడు. ఇదిగాక దినదినము మగసంఘమున విధవలసంఖ్య క్షుద్ధిసండుచున్నది కాన నొకసతికి నై దాన్తురు నేర్దురుపదుండపతులకు శేషినచో నిధవాత్వము మన దేశమునుండి పరుగిడ ముగియుటయేకాక యీవిషయమై పూత్రములబడుచున్న శ్రీరావుబహద్దర్ కందుకూరి వీరేశలింగముపంతులు గారి మూపు మైచున్న భారమును గొంతఁదగించి వార్ధక్యదశలోనున్న శ్రీవారి కీర్తనము గానైనఁ గొంఁగిసహాయముజేసినవార మగుచునుకదా యని చెప్పవత్తురు. ఈబోధగు లాన గావలసినదేనా? లేవన్న “ద్విపాదపశువులారా! నీతిలేనికుంతలారా!” యని పత్రికా ముఖముల పునలఁబలిచి చెప్పకమాడరు. వెంటనే గౌరవనీయులు బలులుజేరి “అక్కా రింగ్ టుది హింధూశాస్త్రాప్రసాదించెప్పుడు బైనఁజెప్పినవిషయములలో నొక్కొక్కదాని కొక్కొక్క కబ్బమునురచించి ప్రకటించి మించి యా వెంటనే యిప్పటిరజస్వలా వివాహశాసనమునలేనే మాంసాహారశాసనము, సంతకృష్ణావివాహశాసనము, మద్య పానశాసనము, బహుపలత్విశాసనము లోనగువానిని శాసననిర్మాణసభలో “మూ” చేయుచుందురు అని మొదలుకొని మనము “లాభిస్తే హంబయస్తే హం” ప్రాగంభించి మిగిలినను జూచి యీ శాసనములు మాసంఘమునని హానిగలిగించును గానఁ దొలఁగించి మిడని దొలఁగినమువారికి మొఱలంపుననుచుందును. “చిన్నామొచిచ్చారు, గుండ గా గండాయసరిదామొ” నన్నట్లు మన క్విష్ణువ్రాదీపప్రతికలనుఁ జందాదారులు వృద్ధి యయ్యోడిసమయ మిదియేకదా. పోరాటమువ్రాయనిప్రతికలనుగొనుటకు జనుల కారాటముండదుకదా. వీనికేమి గాని

జ్యోతిశ్శాస్త్రమీరజస్వలావివాహముల సంఘీకరించుచున్నదా?

యనియడగెదరా? నూన్యచంద్రులకు ఋషాగతియుగా గా శ్రోతిశ్శాస్త్ర హింసయము నంగకరింపదు. అంగీకరింపకపోఁగా రజస్వలావివాహములు ఖ్యాతకాలమున లేనట్లు తెలుపుచున్నది. చూడుఁడు. కాలామృతము ప్రథమబిందువునందుఁ బ్రథమార్తప్రకరణమున

‘సంధ్యోపప్లవ సర్వపాతపరిహారీర్షిమీద్యాదశః

పప్తిపిష్టి విసావమాదివసా దుమర్త సంస్కారవిః

రంగేందు ర్విధమౌశుభక్షుగుభా నౌగానికా వైధ్యుః

సాసా క్రాంతిభవన్తసాపవసతిః కిన్యాస్తవే గోమకృత్ ||”

ఇందు భక్తయొక్క జన్మలగ్నమునకు వెనిమిదవయింటఁ జంద్రుఁడుండగా భాగ్య రజస్వలైనను, దేనిమఱిజన్మనక్షత్రమునకు నేడవనక్షత్రము సుచూడిననక్షత్రమైనను నాస్తవగోమముకిలుగుచున్నదని వర్ణింపఁబడియున్నది. పూర్వము వివాహముకానిచేతల నేభక్తయొక్క జన్మలగ్నమున కేనిమిదవయింటఁ జంద్రుఁడుండగాను చూడిన నాస్తవగోమముకిలుగును? అనిచెప్పవలయును; ఏభక్తయొక్క జన్మనక్షత్రమునకు నేడవనక్షత్రమందు సుచూడిన గోమగోమమువచ్చునని చెప్పవలయును? ఇంపియగాదు.

మహానాగ దర్శనము 105 పుటకు పూర్వత్రయే యామ్యభుజంధిష్ఠ్యే తాంబూలతైలం సినుమం హరిద్రా, తద్భర్తృ సదృశమేవవజ్జ్యం తాత్కాలికం శాంతివిధిం ప్రకుర్యాత్ || పుష్పపూర్వాపాథే పూర్వాభాద్రాపక్షత్రములందును, భరణ్యాశ్రేయోక్షత్రములందును గన్య రజస్వలయైన తాంబూలము, తైలాభ్యుజనము, పుష్పధారణము హరిద్రాశేపము, భర్తృసందర్శనము వర్జించి తాత్కాలికమగు శాంతికర్మమును జేయుటవలెనదిగ అనియగ్గము ప్రథమరజస్వలయగుటకుఁ బూర్వము వివాహముకానియెడఁ బూర్వత్రయాది దుష్కనక్షత్రములందుఁ బుష్పగతియైనకన్య యాశ్లోకమందుఁజెప్పఁబడినప్రకార మేభక్తసందర్శనము వర్జింపవలయును? ఉపభర్తృసందర్శనమునా? దీనినివానసోదరు లంగీకరింతురా? అంగీకరింపరు. అటులేని జ్యోతిశ్శాస్త్రముసయితము సూర్యచంద్రులకు బుజాగతియొండఁ గా నీరజస్వలావివాహముల నంగీకరింపదని మనము సాటింపవచ్చును. ప్రత్యక్షశాస్త్రములలో జ్యోతిశ్శాస్త్రము మనప్రతిపాదులకుఁ బ్రతిఘటముగానున్నదని యిదివఱకు నిరూపించియున్న వాగము ఇపుడు వైద్యశాస్త్రమివిషయమై యేమిచెప్పుచున్నదో చర్చించుకొందము.

మృశ్రితము రజస్వలావివాహముల బోధించుచున్నదా?

బోధించుటలేదు, కాని త్రిలింగపత్రికాధిపతులు మొదలగుగొందఱు ముక్తులేయు రజస్వలావివాహములను బోధించుచున్నదని వాయుచున్నారు. చూడుడు. త్రిలింగపత్రిక సంపుటము2 సంచిక1 'ప్రాధానివాహములు, అనుశీర్షికకింద, మనవైద్యశాస్త్రప్రకారిమును బూర్వవైద్యశాస్త్రప్రకారిమును, ఆధునికవైద్యశాస్త్రప్రకారిమును, కనీసము 16 సంవత్సరములు రాకపూర్వము శ్రీ తల్లియగుటకు అర్హురా

లు కానేరను. తండ్రికి ఇరువది ముడుసంవత్సరములును దల్లికి పదియైదు సంవత్సరములును రాకముందుఁ బిండోత్పత్తియై యెట్లనేని కిడుపు గర్భములోఁ జనిపోవును. బయటికివచ్చెనేని స్వల్పకాలముగాఁ మరణముఁ జెందును. శీవించెనేని గూవశీవము శోగముపాలై జీవించును. 1. ఊనపాదకవహానా మప్రాప్తః పంచనికతిం యద్యాదస్తేపుమాత్ గర్భం కుక్షిస్థస్సవిపద్యతే శాతోవాన చిగంతేవేత్ తేవేద్యా దుగ్భలేందిర్యః తస్మాదత్యంతబాల్యా యాం గర్భాధానం నకాగ్రేత్, అని సుశ్రుతశాస్త్రీరవాక్యముఁ బ్రమాణముగానిచ్చియున్నారు. ఈ ఘోషమునందు వీరువ్యాసిన యాశ్లోకమునేకాక సుశ్రుతసూక్తిస్థానములొని పంచ వింశే తతోవశ్చే పుమాస్సారీకుదోదతే, సమత్వాంత వీర్యాతో శానీయాత్కుక్షలో భిషక్, అనుశ్లోకముమగూడ శ్రీవయానంద సరస్వతీస్వాములవారు సత్యాగ్రహకాశమునందును శ్రీమ దార్యనారాయణమూర్తిగారు 28-1.15 తేదీగల ఆంధ్రదినపత్రికిను “వివాహవిభ్రమోచ్ఛేదన” మునందును, గౌరవనీయులగు బి. యస్. క్విని వానశాస్త్రిగారు “మ్యూరేజిఆప్టర్ పూబర్టీ” (Marriage after puberty) యనుగ్రంథమున 78వపుటను బ్రమాణములుగా గ్రహించియున్నారు. ఈశ్లోకములను బ్రమాణములుగా గ్రహించుటలో వారియభిప్రాయమేమో బోధపడకున్నది? బాల్యమునందున్న పడఁతికి గర్భాధానముచేయుగూడదని చెప్పెడివచనములఁజూపి బాల్యమునఁ గన్యలను వివాహములఁజేయవలదనుచున్నారు. ఇదేమినింత. పెద్దపెద్దశేరులఁబెట్టుకొని సంఘసంస్కారులమని బయలుదేరి వివాహముచేతును, గర్భాధానమున నును గలభేదమును దెలిసికొనకయే గ్రంథములరచించుటకును, వ్యాసములవ్రాయుటకును, గడంగులఁజూడఁ జూచి వ్యసనకరముగానున్నది. ఒక నేళ వివాహదీక్షలో నాంగనదినమందు సూత్రమెఱుంగని మానవుడోహితులు గర్భాధానసంస్కారము జరుపుటఁజూచి, దీనింబట్టి పూర్వకాలమున గర్భాధానము జరుగుచుండెడిదని తలంచి వివాహమునాఁటికిఁ గన్యరజస్వలయై యుండనియెడల నాబవనాఁటిరాత్రికిఁజరిగి డి గర్భాధానమున కర్హురాలుకాదనితలపోసి సుశ్రుతమునందు బాల్యమున గర్భాధానమునిషేధించెడి యాశ్లోకములను బ్రమాణములుగాఁ గొనియుందురా! అటులేని వివాహదీక్షయందు గర్భాధానసంస్కారము జరుపవలెనని యాపస్తంబాదిసూత్రములందుఁ జెప్పఁబడలేదనియు నట గర్భాధానఖండకు లొవలనున్న మూడుమంత్రములమాత్రమే జనింపవలయునని యున్నిదనియు, నదికెలియనిపుడోహితులు నాఁడుగ

గర్భాధానఖండ నేకరువు పెట్టుచున్నారనియు, దానింగని మనసోదరులు గర్భాధానముని భ్రాంతిపడి పూర్వకాలమున రజస్వలా వివాహములై జరుగుచుండెడివని వాదించుమొదలిడిగనియు, గాన నిది యుచితముకాదనియు, మేమిచితము “రజస్వలావివాహములు సూత్రానుకోధములూ” యనుశ్లోక క్రింద విశేషముగా చిన్నవిందియున్నాము. కాన సంకేతముగలవార లగు మరల జడుత్తుకొందురు గాక!

వీరు తెలిసియో తెలియకయో రజస్వలావివాహములు మంచివని చెప్పి యామాటను నిలుపుకొనుటకై మంత్రముల కపాఠములఁబ్రసించియు స్ఫుటివచనములకు విరుద్ధావ్యయములఁజేసియు, సూత్రములపై యుక్తివాదములఁగావించియు, గొంతపోరాడియు, బూర్వాచారపరాయణులైనపండితులను మెప్పించలేక యిపుడు మోసమునకు దిగి యిందునంగని కృతార్థులనుకామనియెంచి సుశ్రుతకారీగమందు వివాహమును బోధించుచున్న యీ “అధాన్యై పంచవింశతినామ ద్వాదశకపాఠం పత్ని మావహేత్” “ధర్మాగ్రకామప్రజాః పౌష్ణ్యతీతి” అనుసూత్రమును మానీనెట్టి చిన్నతనములో గర్భాధానము జేసురాదను తరువాతి “ఉపసోదశవగ్నయా” యను ప్రమాణములనుజూపి బాల్యవివాహములఁజేయరాదని వాదించుచున్నాడు. ఏమి! వీరి సాహసము! ఇరువద్దయ్యునుసంతృప్తములు కలవానికిఁ బ్రండొండొండభార్యనుజేయవలసినది వాడు పితృప్రధర్మాగ్రకామప్రజలను బొందుచున్నాడు. అని మైనూత్రార్థము. ఇట్లుండఁగా మనసోదరులు సంఘసంస్కారలమని బయలుదేరి స్వాభిమానపరులై శాస్త్రవిరుద్ధాచారమును సంఘమున నెలకొల్పినయెడ దానివలనఁ గలిగడిచిన సాంఘికలండలు ననుభవించవలయును గదా. **■ హానికి మూలకారకులు** మనసంస్కారసోదరులగుటకు సంకేతములేదు. సంఘమునకుహాని జేయువారు సంఘసంస్కారలని యెట్లనిపించుకొనఁగలరు? మనసోదరుల రజస్వలావివాహముల నైదాటింటిని జరిపికో లేదో యపుడ యీయ నాచారవిమవృత్తము సంఘనిర్మూలకవిషఫలములఁ గొన్నిటిని నొసంగియున్నది. ఈఫలములను నిండి “స్వయంబంధవివాహములగుగూర్చి వాయుచోటఁ బ్రదర్శించియున్న వారము. అటఁ జూడఁగలరు. సుశ్రుతకారీముపై “అధాన్యై పంచవింశతినామ ద్వాదశకపాఠం పత్ని మావహేత్” అనుసూత్రముతో బాల్యవివాహముల బోధించుటయెకాక ప్రథమార్థ ప్రకరణమును గర్భాధానప్రకరణముచెందును వానిని బలపఱచియున్నది. కానియీనుశ్రుతమును గడిగి గాలించినను రజస్వలావివాహమును బోధించెదవాక్యము మనకుఁ గన్పడ నేరదు. చూడుఁడుకారీరస్థానము 19 వ పుట. “దర్శనంస్తరకాయానీం కరతల

శరావపద్మానాథమహాభోజినీం హరిన్యం త్ర్యంబం భర్తుః సంగతేత్ || ఇందులకు సీందీ యనువాదము నిట ముందు వ్రాసి తెలుగుమును నిచ్చెదము “రజస్వలాస్త్రీకోటికా నికా గుణాకిసంజ్ఞాపర్వోనా, అపుర్వాహారేరీయామిత్తిక బహుకా యాపహ్నోంకిపాతర్ ఇన్యేనెకీసీ మెగభోకర్ హరిహ్యాన్న (సోచాంతలో ఆరి) అన్నభావానాహ్యా తౌర్ పురుషసే సహుః సీబచారఖనా (దగ్ధకృతకభినహిక రానాచాహ్యా) అనగా దర్భ శయ్యయందు శయించినదియు | హస్తమునందుగాని మూఁగుటియందుగాని యాకు నందుగాని హరిన్యముచుభుజించునదియు నగుకన్యను రజస్వలమైయున్నమాడుదిన ములు భర్తనుండి కాపాడవలసినది (భర్తదర్శనముగూడఁజేయగాదు) ఆర్యులగా! రజస్వలమైయున్నకన్య కదివఱకు వివాహమే కాని యెడ నా మాడుదినములు భర్త దర్శనముగూడఁ జేయునుగునట్లు గాపాడవలసిననని సుశ్రుతము చెప్పియున్నదే! ఏభర్తనుజూడకుండ మన మొకకన్యను గాపాడవలయును? ఇదిచదివినపినప నెవడైన సుశ్రుతము రజస్వలావివాహముబోధించుననికాని పూర్వకాలమున రజస్వలావివాహము లున్నవనికాని వాదించుటకు సాహసించునా? ఇంటియిగాదు. ఆవెంటనె “తతః శుద్ధస్మాతాం చతుర్థేహ న్యహతవాసస మలంకృతాం కృతమంగళస్వస్తివాచనాం భర్తాగం దగ్ధయేత్, తస్మాస్యహోః || ఇందులకు సీందీ యనువాదము “ఫిలోచాంధేరికా శుద్ధస్మాతక రాకె అహతవస్త్ర (సాడీ) పహకార్ ఆభూమాధారణక రాకె మంగళ పాతి స్వస్తివాచనక రాకె తైద్య, భర్తాకాదగ్ధక కరావె ఇస్కాకాగణ్ కాస్తాహా” అనగా రజస్వలమైనకన్య నాల్గవదినిమున శుద్ధస్మాతముచేసి శుద్ధవస్త్రాభరణాదుల ధరించి చేయబడిన మంగళపాతస్వస్తివాచనముకలదై యున్నవనప నావన్య భర్త యుఁ గూపింపవలసినది. కారణమేమనగా” అని సుశ్రుతము జెప్పి ప్రశ్నించుచున్నది. ఇందురజస్వలమైనకన్య నాల్గవదిమున శుద్ధస్మాతముచేసిమలంకృతమై భర్తను దర్శించ వలయునని కలదుకదా. కన్యను రజస్వలయగునాటికి వివాహమే కానియెడ నాల్గవ దినమున నేభర్తనుదర్శించవలెను? కన్యల కెప్పుడు రజస్వలలుకాకయుండె వివాహము నేయుట చాలమంచిది. వాత ప్రధమరజస్వలలై యామూగుదినమును పురుషసందర్శనము లేక ముండి స్నానముచేసి యానాడు భర్తనుసందర్శనముచేయవలయునని మనసుశ్రు తముచెప్పినమాట వింటిరికదా. నాటికినిమున నెటువంటిపురుషుని హాగుకాంతురో యటువంటి పుత్రులను గాంతురని మనశాస్త్రములు నొక్కి చెప్పుచున్నవి. స్త్రీలు రజస్వలలై యున్నప్పుడు వారిమానసమును గామము మిగులబాధించుచుండును.

అందువలన బురుషునిఁగాంచిన మానసికవ్యభిచారము తప్పక కలుగును. దానివలన నాపెయందుఁగలిగినసంతాపమునకు నవనిత్రతి కల్గును. పురుషునిమానసికవ్యభిచార మటువంటిదికాదు. దానివలనఁగలిగెడున్న ఎత్తఁడొక్కఁడైపోయెను. స్త్రీమానసిక వ్యభిచార మామెసంతతికిఁ గళంకిముఁగల్గించును. అని యంతితితో నంతరించక తరతర ముల వచ్చుచుండును. ఈవిషయమునుగూర్చి యింద 'స్త్రీసంరక్షణ' మనుశ్శ్రీ క్రింద పిఘలముగా పన్ను విధించునునాటలు. ముందటఁ జదువఁగలరు. స్త్రీ మానసికవ్యభిచారము సంతాపము గళంకిముఁజేయుననాటలు మికి చిన్న కథకలదు. దానినివినిపించుచు వినుఁడో! తల్లి నొక బ్రాహ్మణునియాలూ రజస్వలయై కాస్త్రవిధివనుసరించి యామాడుదినములను బురుషునిదర్శనమునామాని నాలవనాట యుదయమువ స్నాన మొనర్చి తలఁదుడిచికొని పతిదర్శనముగావింప నుద్యుక్తయైయున్నతఱి నాయంటి పెరటివెనుకనున్న చిన్నపీఠిని నొక కడజాతవాఁడు పోవుచు నాయన్నులమిన్నకుఁ గనుపించెనట! వానింగని యాసాధ్యమణి పతిదర్శనమునకు ముందుఁ బరపురుషదర్శన మయ్యెనని వ్యసనమునుబొందియుఁ జేయనదిలేక యూరకుం డెనట. దైవగతి నామా నవతి కామాసమున గర్భమై యది క్రమముగా నభివృద్ధిజేంది మతిమంతుఁడగునుతుండుదయించెనట. పిదప నాదంపతు లాబొలునికి గర్భాష్టమిమున సుపనయనముగావించి గురుకులవాసమున కింపెనట! పిదపనాతఁడు సకలవేదవేదాంగములను బఠించి జంతు భౌషలనుగూడ గ్రహించు గురుదక్షిణనుసంపాదించు గురుననుమతివడసి యొక భూపాలుని దర్శింపఁబోవుచు రాజపీఠి నరుగునవనియుని ఖరముకవైపునను దానిపిల్ల మఱియొక ప్రక్కను నుండుటనుగని తాను ద్విజాఁడుకాన వానినడుమఁ బోనులకి యొక చిన్న తాతనిఁగొని యాపిల్లను బెదిరించునది తల్లికడకుఁబోవఁ దానాప్రక్కనుండోరవచ్చుననియెంచి యట్లుచేయ నాతనిచెలిసాండో యాఁయిజాతీ గాడిదపిల్లమై బడెనట. చివ్వున నది తనతల్లికడకుఁజని బ్రాహ్మణుఁడు తనను తాతతోఁగొట్టి నాఁడని వినిపించి విలపింపఁ దల్లి యాపిల్లతో నిట్లనెనట. "అమ్మా! బ్రాహ్మణఁ డెప్పుడును గాడిదను తాతతోఁగూడఁ గొట్టెనెదను. అని నలఁడు బ్రాహ్మణుఁడుకాదు. చందాలాంక సంభూతుఁడు. కావుననే నిన్నుఁ గొట్టియున్నవాఁడని యోదాల్చెనట. ఆబ్రాహ్మణుఁడు జంతుభిషి యెఱిగినవాఁడుకావున నదివిని తనజననస్థినిఁ దలపోసి ముందుకుఁబోనులకి తనయింటికిరుగఁదెంచి వ్యసనముతో ముకుండువెట్టుకొని పయండి యుండెనట. అంతట నాబొలునిజనని చొలదినములకువచ్చిన అనతనయుని గనుగొని

తుదమున నన్నపానీయాదు లమర్చి భుజింపరమ్మనిపిలువ నాకు భోజనంబువలదని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెనట. అజేమని తల్లి గ్రుచ్చిగ్రుచ్చియుడుగ నపు డాబాబుఁ డెట్లు చెప్పుటోడఁగెనట. అమ్మా! నిన్నుడుగరానివిషయ మొకటి యుడుగవలసినదని. దానికి నీ నలుగక ప్రత్యుత్తరమిచ్చెదవేని భుజించెద, లేకున్న భుజింపనని చెప్పెనట. అదివిని తనయా! నీకుఁ జెప్పరానిదొకటియుండునా! అదియేదైనను దాపక చెప్పెద నడుగుమనెనట. అపుడాతనయందు సంతసించి తల్లి! పరమపతివ్రతాశ్రోమణిని నమ్మియున్న నేను నిన్న నిన్ను గూర్చి ఖరముపలికినపలుకునువిని విచారసాగరిమున మునిగి యందలి యాధార్థ్యమును దెలియఁగోరవచ్చితిని యాకథను (సకృత్స్మి) ముగా వినిపించెనట. అదివిని యాపతివ్రతాశ్రోమణి తనయా! నీవు తెల్లఁచినట్లు నేను బతి వ్రతనేకాని నాకడుపునఁబడినమాసమున ఋతుమతివై స్నానముఁజేసి నీజనకునిదర్శింప నున్న నాకుఁ గడబాలివాడుకనుపడెను. దాన మానసవ్యభిచారముసంభవించినది. అందున నీజననమునకుఁ గొంత కళంక మేర్పడినది. ఇందులకు వేదమందుఁజెప్పినప్రాసు శ్చిత్తమును జేసికొనుము. చేసికొనిన నది తొలఁగిపోవును. లేకున్న నాదోషము పుత్ర పౌత్రసారంపగ్యముగాఁ గూడియుండునుగాని విడివిపోనేరదు. పిదపనాతఁడు తల్లి యానతిఁ బ్రాయశ్చిత్తముఁజేసికొని పవిత్రుఁడయ్యెనట. ఈప్రాయశ్చిత్తవిషయముఁ గూర్చి స్త్రీసంరతుఁడననుదానిక్రింద విపులముగాఁ బ్రతిపాదింపఁబడియున్నది. కాన నటఁబఠించుదురుగాక.

ఈకథనుపిన మనసోదరులు వెంటనే గాడిదమాటలను మనుష్యుఁడు తెలిసి కొనినాఁడనుకథను బుద్ధివిహీను (నాన్మెన్సు)లగు పూర్వాచారపరాయణులు నమ్మి న నమ్ముదురేమోకాని యింత యింగ్లీషుభాషా సంస్కారమునుబొంది సంస్కారులై యున్నవా రెన్నటికిని పశ్చిమీంపరని యనకమానర. కాన వారికినిశ్వాసముకలుగు టకై యిటువంటి యాంగ్లేయు దంపతీకథావృత్తియుమొసంగి విరులకు విందుఁగావించెదము.

క్రియంతి శర్-టి-ముత్తుస్వామి అయ్యోర్ గారు చెన్నరాజధాని ప్రధానస్వా యస్థానాధిపతులుగాన న్నవ్వ డొక తెల్లదొరసానికి నల్లనిగుతుఁ డుదయించెనట. అపిల్లవానిగని తెల్లదొరగారు తనసతీమణియెడ సంశయమునుబొంది భార్యను బ రిత్యజించిరట. ఏదోష మెఱుంగని యాసతీతిలకము పతివియోగమునకు దుఃఖించి యొప్పుతస్యాయాధిపులకడఁ దనను దనపతి గృహించునట్లుచేయుడని యభియోగ

గపత్రము నివేదించెనట. ఆయాభియోగమును పంచారింపవలసిన న్యాయాధిపులలో నొకరుగా శ్రీముత్తస్వామ్యుల్ గా రేపిడిరట. శ్రీవా రాదోర గారి భృత్యులను బ్రత్యేకముగా విచారించి యాసాధ్యమశీయలను జాగత్వములేదని తెలిసికొనియు బాలుండు దోర గారి పక్షమున జాలినంతసామ్యముండుటచే నేమియుఁ జేయ నేగక తాము హందువు కొకన సతీపతివియోగమును దీర్చానింపనొల్లక మిక్కిలి యోజించి సంతానూత్పత్తిశాస్త్రములకు (సుశ్రుతికారీర స్థానాదులను) జూచి కారణమును నివేట్టి దొంగిలినరప్పండుకొని మీ సద్దమును జూడవలయునని కోరిక గలదు. చూపపుండనికొర యందులగువారు సమ్యక్తంప నటకరిగి శయనాగారమున శయ్యకు వెదురుగ గోడ్లపెనయింబడి మున్న సిద్ధిదంపతుల పెద్ద ఛాయాపటముల ను గని కారణముగని వెట్టితిగని సంతసించి న్యాయస్థానమునకుఁవచ్చి 'మీసతీతిలకము పతివ్రత' శిరోమణియనియు, ముతుండు నల్లవాఁడుగనఁదయుండుటకు మీరుసంతయుంచిన కారణము కాదనియు మా పెద్దకాస్త్రములందుఁజెప్పఁబడినట్లు ఋతు కాలమున నీయును సిద్ధివానినిగ్రహమును గమనాటయేయనియు నీమెనుగ్రహింపుట ధర్మమనియు నప్రమాణముగను సముక్తికముగను దీర్పచేయు నాదంపతులు పరమానాదముంబొంది పూర్వమునలే జీవితకాలమును ముఖముగ గడపిరచుకథను సంపన్నగృహస్థునివలన విడిమి మిద్రాని పినిపించినపుడెల్ల వినిన పలువురు దాక్షిణ్యులు సంపన్నగృహస్థులు తిథ్యునిచెప్పుచువచ్చిరి. ఈకథాంశములను స్థిరీకరించుచున్న సుశ్రుతులులోని యాదిగమనదాహించిన స్తోత్రము మీరుపఱింతురేని మీహృదయములో నేమాలవైన సందేహమున్నది నివారింపఁగలదు. ఇదివినుఁడు, 'పూర్వంపశ్యే దృకున్నాతా యాదృశీకనరమంగనా, తాదృశగజనయేత్పుత్రం భర్తానందర్థయేదతః' ఋతున్నానముచేసినకన్య యటువంటినరుని ముందుగఁ జూచునో యటువంటిపుత్రుని గనుచున్నది. కాన నీకారణమువలన భర్తను ముందుగాఁ జూడవలసినది, అనిచెప్పియున్నది. కన్య రజస్వలయగుటకుఁ బూర్వము నివాహముకానియడ నేభర్త సుజూచి యటువంటిపుత్రునిగఁగను నని సుశ్రుతముచెప్పినది?

ఇంక గర్భాధాన ప్రకరణముం దేమిచెప్పఁబడియున్నదో మాతము లభ్యుత్పలాయనస్మృతి 158వపుట 'గర్భాధానం ద్విజఃకుర్యాద్భతా ప్రథమవీవహీ, చతుర్థదినసామూర్థ్యం పుత్రార్థీ దినసేనమే' అనఁగా ద్విజుండు ప్రథమర్తువునందే నాల్గవదినముతరువాత బుత్రార్థియగునేని సమదినములయందు గర్భాధానముఁజేయవలసినదిగని అనిచెప్పియున్నది. ఇందుఁ బ్రథమర్తువునందే గర్భాధానము చేసికొనవలసినదని చెప్పఁబడియు

న్నది. సుశ్రుతము ప్రథమస్తవైన తరువాత భార్యాభర్తలు నెలగినములు దిగువఁ జెప్పినవిధానము ననుసరించి బ్రహ్మచర్యమునునడిపి యావెంట నె గర్భాధానముచేసికొనవలసినదని పలుకుచున్నది. చూడుడు శారీరస్థానము 20వపుట “అనోపకాష్టా హైః పునాక మాసంబ్రహ్మచారి సర్విస్త్విగ్ధః సర్వీక్షీరాభ్యాం కాల్యాదనం భుక్త్వామాసం బ్రహ్మచారిణీం తైలస్త్విగ్ధం తైలమాషోత్తిరాహారాం నారీ ముషేయా ద్రాత్రా”

సామాదిభిర్విశ్వాస్య విక త్వైన్యనం చతుర్థాం షష్ఠ్యా మప్తమ్యాం దశమ్యాం ద్వాదశ్యాం చోషేయాదితి పుత్రకామః॥ అనఁగాఁబుత్రేష్టిచేసికొనినతరువాత సపరాష్టాకాలమున సోకమానము బ్రహ్మచర్యవ్రతమును బూనినవాడై ఘృతాక్షరీరుడగుచు ఘృతక్షీరములతోఁగూడిన కాల్యన్నమును భుజించి తనవలెనే మానము బ్రహ్మచర్యవ్రత మూనినదియు, దైలాభ్యక్తియవుగలదియు, దైలమాషోత్తిరాహారయు నగు నారీమణిని రాత్రియందు నాలుగా తొనిమిదిపదిపండ్లెండుపదునాలుగుపదునాఱుగాఁగనుసరిదినముల యందుఁబుత్రార్థియగువాఁడు గూడవలయును. అనియర్థము అయ్యితిని! ఋతుమతియగుటకుఁబూర్వ మేవివాహముకానియెడ ఋతున్నా తయైనసతితోఁబుత్రకామేష్టిచేసికొని యామధ్యాన్నమునమానముబ్రహ్మచర్యవ్రతమునుబూనియట్లుపెసరిదినములందఁ బుత్రార్థియగువాఁడు గర్భాధానముచేసికొనవలసిన దేభర్త? శివశా! ఇదెక్కడివాదము. మనుస్మృతివలెనే సుశ్రుతమును బాలికకుఁ బ్రండెండెండలొపలనె వివాహముచేయువలసిఁదనిచెప్పి యది రజస్వలయగుటకుఁ బూర్వమెయని ప్రథమార్థవగర్భాధానప్రకరణములనో నిరూపించియున్నది. ఇట్లుండఁగా మనసోదరులు “తాముపట్టినకుంజేటికి మూడే కాళ్లు” అన్నట్లు పూనినవివాహసంస్కరణమును నెట్లైన నెగ్గించుకొన వలయుననియెంచి బాల్యమున గర్భాధానమునునిషేధించెడి వచనములనుజూపి యావచనమునకు జెనుకనున్న బాల్యవివాహబోధకవాక్యములనుజూపకయే సుశ్రుతము బాల్యవివాహములను నిషేధించుచున్నదని చెప్పుచున్నారు. ఇంతకంటె వంచనకార్యము మఱియొకటి యుండునా? దీనింబట్టి పూర్వాచారపరాయణులలోని యశ్రుతుండగువాఁడు సుశ్రుతము రజస్వలావివాహములబోధించుచున్నదని విశ్వసించునుకాని మఱియొకఁడు నమృజాలఁడు.

కాలానుసారముగా వేద శాస్త్రములను బరివర్తనముచేయురాదా?

ఏకాలముననో యేకాలమునకుఁదగినట్లుగ నొ యెవ్వరిచేతనో వ్రాయఁబడిన మీరింతవఱకుఁజెప్పిన శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసాదిగ్రంథములను నీయిరువదవకతాబ్దమునవిడచియ సంపర్కముకలిగినతరువాతఁగూడఁబ్రమాణములుగాఁజెట్టుకొని కాలానుసారముగా సాచారములమార్పుకొనుట కిష్టపడక తత్తలనాఁటియాచారముల సోయాచరింపవలెగాని

ననీవాచారములుకూడనని పట్టుబట్టుట యుచితముకాదని కొందఱుబుద్ధిమంతులు చెప్పుచున్నారు. కాని వీరు చెప్పనట్లు శ్రుతిస్మృత్యాదులనుమార్చుటకు నలనుగాదు. అందు శ్రుతులనుగూర్చి పరాశరమహర్షి యిట్లుచెప్పియున్నవాడు. “నకశ్చ ద్వేదకతాఽచ వేదంశ్రుత్వా చతుర్ముఖః, తద్దైవ ధర్మాకో స్మరతి మనుఃకల్పాంతరేంతరేణ వేదమునకుఁ గర్త యొక్కఁడును లేడు. ఆవేదమును బ్రహ్మ విని యతఁడు మనువుఁడును జెప్పెను. అట్లే పరంపరగ వచ్చుచున్నది. మనువు ప్రతికల్పమునందును వేదధర్మములను స్మరించుచున్నాడు. అచిత్తుటచే వేదవేద్యుడగు పరమేశ్వరునివలె వేదమును ద్రోణాలికాబాధ్యమై నిత్యమై యున్నదని విశదమగుచున్నది! ఈశ్వరునికి మార్పుకలిగిననాఁడె వేదములను మార్పుగలుగును. కాన దీనివలన వేదము లపౌరుషే యులుని తేలినది. ఈవిషయము బలపఱచుచున్న శ్రీవివేకానందస్వామిలవారి వాక్యములను బ్రబుద్ధభారతసంపుటము 18 సంచిక 198 జనవరి 1918వారిలోనుండి వ్రాయుచున్నారము. “Unpublished notes of a lecture delivered by the Swami VVivekananda at the unitarian church February 28th 1900. “The vedas are in fact, the oldest sacred books in the world. Nobody knows anything about the when they were written or by whom.....The religion of the vedas is religion of the Hindus, and the foundation of all oriental religions, that is all other oriental religions are offshoots of the vedas; all eastern systems of religions have the vedas as authority,, దీనివలన వేదములు జగత్తులోపల మిక్కిలి ప్రాచీనములనియు బవిత్రములనియు నివి యెవరివలన రచింపఁబడినసంగతి గాని యేకాలమునఁబుట్టినసంగతి గాని తెలియదనియు హిందూమతములన్నియు వేద మోలములనియు, నేష్యాఖండవాగులకుఁగూడ నివియే ప్రధానములనియు బ్రమాణములనియుఁ దెలియుచున్నది. మరియువేదములొనిమతమే హిందూమతమనిగూడఁ దెలియవచ్చినది. ఇట్లే ఖండాంతరపండితులును వ్రాసియున్నారు. దీనింబట్టి శ్రుతులనుమార్చుటకు మన మెన్నటికిఁగి కారయలుకామని తెలియవచ్చినది. శ్రుత్యధృతిప్రతిపాదకములు స్మృతులు, కాన శ్రుతులనువలెనే వీనికినిమార్పుజేసి దెడియనకు లేదు. ఈవిషయమయి పరాశరమాధవీయమునందు రెండవపుటను. “శ్రుతింశ

శ్యంతిముతయః స్మరంతిన తథాస్మృతిః, తస్మా శ్రవణముభయం ప్రమా
 ణైఃప్రమితంభువి, యోవమస్థిత తేభూభే హేతుకాగ్రశయాన్నగః ససాధుభిర్బహి
 స్సాహ్యో నాస్తికో వేదనిందకః" అఁగా ముఖం శ్రుతినిగని స్మరింతుటచే స్మృతి
 యగుచున్నది. అందువలన రెండును బ్రాహ్మణిగులచే బ్రాహ్మణముగా నిర్ణయింపబడినవి
 అరెంటి నేమహ్యంకు తగ్గకాన్త్రముననుసరించి నిరసించుచూ వాఁడు పండితులచే
 బహిష్కరింపబడినవాఁడు నాస్తికుఁడు, వేదనిందకుఁడు సగుచున్నాఁడు కాబట్టి
 శ్రుతులవలెనే స్మృతులును బ్రభుసమిత్తగుటలై మార్పుటకువీలలేని ప్రమాణములగుచు
 న్నవి. ఇది గాక స్మృతికర్తలు శమస్మృతులగు శ్రుతివిరుద్ధములగు విషయము లుండ
 వనియు నుండిన నవి ప్రమాణములు గావనియు వార ప్రశిష్టాపూర్వకముగాఁ దెల్పి
 యున్నవారు. కాన శ్రుతివిరుద్ధవచనములుస్మృతులందుఁగనబడిన వానినిగదా మనము
 మార్చుకొనవలసినది లేనియెడల మార్చుకొనవలసిన యనుసరమేమి? శ్రుతివిరుద్ధ
 స్మృతివచనములను మనకుఁ గనబఱచియున్నారా? లేదు, కాన నవియుఁ బ్రమాణ
 ములే శ్రుతిస్మృతుల కనుకూలములుగానున్న సూత్రములు పురాణములు నితిహాసములు
 వేమే! మనసంఘసంస్కారులు చెప్పేడివాక్యములుగూడ మనకుఁ బ్రబలప్రమాణము
 లగుచున్నవి. ఇందులకు సందియములేదు. ఇట్లు చెప్పఁగా నె మీరు చెప్పినరీతిగా శ్రుతు
 లుబ్రహ్మముభోద్భవములనితలంచెడి పిగ్వికాలము నుంపోయినది. ఆయాకాలములకుఁ
 దగినట్లుగవ్రాసిన శ్రుతిస్మృతిచూపుచున్నాఁడే సామగ్రిగ్రంథముల నమ్మేడివాఁ డికాల
 మునఁ గానరాఁడుకాన వానినెల్ల నొకకూలఁడైఁగి సకృతకాలానుసారముగా ధర్మ
 ములు మార్చుకొనక తప్పదనియు, తేగన్న సంఘము శరణుఁగియుఁ గొందఱుధీమం
 తులు వాదించుచున్నారు. వాదమునిమిత్తము వారునున్న సారముగా శ్రుతిస్మృత్యా
 దిగంధముల సౌకమూలఁ ద్రోసివేసితిమని యుండుదము. వాశశాస్త్రఖమైన సం
 ఘము నుద్ధరించుకొనుటకు మన మివరివాక్యములగుననఁచి నడువవలయుననియడిగిన
 ఘనసోదరు లేమిచెప్పఁగలరు? ఒకరు చెప్పినట్లు మనమునుచునేలేమున కీశ్వరుఁడు బు
 యిచ్చియుండలేదా! ఆబుద్ధిశో నుచితానుచితకాన్త్రములను యోజించి యుచితకాన్త్ర
 ముల నవలంబించి యకుచితకాన్త్రములఁ బరిత్యజించిన సంఘము బాగుపడునని
 చెప్పుదురా? అటులేని బూర్వాచారపరామణులగున సవీనాచారపరాయ
 నులకును భగవంతుఁడు బుద్ధినిబ్రసాదించియున్నవాఁడు, ఆ దోషబుద్ధి మించిన
 తోచినమాటలను వారు చెప్పుచుండురకదా అపు డెవరివచనముల ననుసరించినగున
 వలయును? మేము సంఘముచుజక్కఁజేయువారముగాన మామూటలు సాటించవలసినదని

సంస్కారులు చెప్పితిరుదురు. ■ వెంటనే పూర్వాచారపరాయణులను మేమే సంఘమును జక్కఁబెట్టుకొనువాము. మీరుకారు. మామాటలె మీరు పాటించవలసినదని చెప్పఁజొత్తురు. అపు డెవరిమాటలననుసరించి సంఘము ప్రసక్తింపవలయును? అధికజనాభిప్రాయముననుసరించి సంఘమునడువవలయునని చెప్పుదురా? అటులేని మనసోదరులు పూనియున్న వివాహాదిసంస్కరణములకుఁ బునరావృత్తిరహిత శాశ్వతముఖనివాసముగ పరమపదమె గతియని మనముచెప్పవచ్చును. ■ దేవుని? ఇప్పుడు రజస్వలావివాహము లుచితములనివచ్చెడితీర్మానములు నూటికి రెండును (ఇరువంశయులు) నవి కూడవనివచ్చెడితీర్మానములు నూటికి 98 యు న్నైయున్నవి. దీనిబట్టి సంఘసంస్కారులు పూనిన సంస్కరణములకు నధికజనాభిప్రాయ మెపుడులభించును? ఎన్నడు సనాతనములైన శ్రుతిస్మృతినూత్రపుగాఢేతిహాసాదిప్రమాణగ్రంథములపఠనము మనసంఘమున స్వరూపనాశనముఁగొందునూ యా నాఁడు మనసోదలకధికజనాభిప్రాయము లభించును. అంతవఱకు లేదు.

సంస్కర్తలు రజస్వలావివాహములు యుక్తియు క్త్యులని సాధించిరా?

అదిమాత్ర మనుమానమేకాని వారు ప్రతివాదమునకును యుక్తియే ప్రధానముగాఁబెట్టుకొని వాదించుచున్నారు. ఈవిషయము నావఱకు నిరూపింపఁబడియున్నది. ఈయుక్తివాదములను వాదించువారు పలువురుగలరు. వారిలో నెవరెవరివాదమును విమర్శిస్తామోముగా మాకుఁ దోచినవో వారివారివచనముల నిందుఁ బొందఁపఱచి క్రమముగా విమర్శించు మనస్స వాగము. బందరు జాతీయకళాశాలాసంస్కృతీవాధ్యాయులుగా నుండి ప్రస్తుతము కీర్తిశేషులైయున్న నిర్దాక్ష పెద్దటి నగట నవోచారులుగారు, ఆంధ్రభారతీయును మా ప్రతికారాజమున జస్వలాలవాహము. గూర్చి యుక్తద్వీపవ్యాసమును వ్రాయుచు నడు వారు కొంత యుక్తివాదులు నెక్కించుచున్నారు. ఆనాదమునె పలువురు వాదించుచుండురు. వారు తమ యుక్తివాదులను ముఖిబలముగాఁ బరకారస్మృతిలోని “అష్టవర్షాభవేద్దోరీ, నవవర్షాభివోఽపి, దశవర్షాభివేద్దోవాన్య, అతఃపర్వం రజస్వలా” యనవచనముగ్రహించి యగ్రపూవ్రాయునపుడు ముగిసిపోవగునుమాత్రము గ్రహించి యందుఁ“గౌరీ” మనుశ్లబ్ధమునఁ మాటు గ “ఁగ వ్యాసః, శిష్యుః గౌరీ వాని కింబువ్యాఖ్యానముఁజేయఁగడంగిరి. “అష్టవర్షాభవేద్దోవాన్య” పది గాఁతొడలపడుచుకన్య యగుచున్నది అనియగ్రమువ్రావగుమిలలింపఁ“అర్హః” మనసెనిమిదొడదని చెప్పవలయునుగానిపది గాఁతొడలపడుచునియట్లగను చుచునగుననిప్రశ్నింతురాయ

గన్యాశబ్దమువాడవచ్చునా యని మన మాసంస్కృతిలో బోరాడబోతిమా వారు వెంటనే పరాశరమాధవీయము 112వపుటలో శ్రీమాధవాచార్యులవారు చెప్పిన “కస్తే పుబహవశకన్యాశబ్దః అనుగృహీతాః భవంతి, తథా చానుకానసికే సైవిక్రోపాఖ్యా నేవృద్ధస్త్రీయంప్రయుక్తః” అనియు “శబ్దపర్వణ్యాపి వృద్ధస్త్రీయం నారదేనప్రయుక్తః, అనియు వ్రాసియున్నారు. కాని వృద్ధస్త్రీయందు గన్యాశబ్దము బాహుళ్యముగా వాడబడియున్నది. కాబట్టి తొలబడియోక్షేంద్రపదుమకే వివాహముచేయువలయునని పట్టుబట్టుదురు. మొండికిచేసి మనము పాదమును వినవలయునని ధీ, నీతిలేనికులతలారా! ద్విపాదపశువులారా! మామూటవిన “బుడీవోద్వాహ్మణమణుకండని యుపదేశింతురు. అప్పటికి విన్నవెతియి అదార్శింగి కుమారుండూకాస్తాను” అని, “వృద్ధస్త్రీ వివాహము” అనుగ్రంథమును బ్రకటింపి ముగిచినవారిని వెంటనే “వృద్ధస్త్రీ వివాహకాననము?” కానని ర్మాణనభిలో “మూ” చేయవలసివచ్చును. అప్పుడు మనము, అబలబ మొత్తుకొనుచు మన ప్రభుత్వమువారికి మూలంబుకొనిన అప్పని. మామూటలకొని మనము ప్రకృతిమునకు బోదము. మమనీవలకు జిమ్మెల్లుగ మన యాచార్యులవారు “అప్రవర్ణభవేత్కన్యా” అనుపాదమానకు బడియు “క్షేంద్రపదుమచని యగ్గును సాధించి యాపెకే వివాహముచేయవలయునను సిద్ధాంతముచేసి యాసిద్ధాంతమును గొన్ని యుక్తులతో స్థిరపఱచు మొదలిడిరి. ఆయుక్తులను జూపించి వరుసగా విమర్శించెదము. మనస్మృతులలో వివాహమాడదగని నిషిద్ధతములుగల కన్యలను గూర్చి తెలుపు ఘట్టములందు “అనన్యపూర్వికాం కాంతం” అని వాడియున్నారు. అనన్యపూర్వకయనగా దానముచేతిగాని యుపభోగముచేతిగాని పురుషులెరి పరిగృహీతకానిదియని యర్థము అట్టిదానిని వివాహమాడవలెనని చెప్పియున్నారు. దీనింబట్టి మనోవాక్కాయదానములలో నేదానముగా వింపబడినదైనను లేక యితరులచే భోగింపబడినదైనను నాస్త్రీవివాహయోగ్య కాదని తాత్పర్యము తెలుచున్నది అని గాఢ బూర్వకాలమునుండి యిప్పటి వఱకును మనలోఁ గొన్ని జాతులయందు బాల్యవివాహములును, మఱికొన్ని జాతులయందు బాల్యవివాహములును, ర(జోదర్శరా) సంతరవివాహములును గావింపబడుచుండుటచే నన్యదత్తలగునట్టిగాని యన్యూపభుక్తలగునట్టిగాని కన్యలు కొందఱు సంభవింపవచ్చుననియూహించి యట్టివారిని వివాహమాడరాదని వధించిరినిభావము ఇట్లుండగా మనయాచార్యులవారుపదియోక్షేంద్రప గానియుక్తయన్నురాదనియునట్లువచ్చినవారిలో మొకతెనునన్నుబట్టలేక పురుషసాంగత్యముచేసినయెడ దానిని వివాహమాడవలదను వ్యవహారకములుగను గాని బాల్యములో పురుషసాంగత్యము సంభవింపదు. సంభవింపనియపుడు పురుషోపభుక్తయగుకన్యయను

బరిణయము గావించుకొనఁగూడదనువ్యవహారము సంభవించు నేరదుకానఁబూర్వకాలమున యొకవియనువచ్చినమీఁదనే కన్యలకుఁ వివాహముచేసెడివారనినిశ్చయింపవచ్చుననియు నెలవిచ్చిరి ఇంతికిఁ బ్రేరకుఁడైనవాడము నుతియుకటికలదా? లేదు. లేదు. ఈమయ్యమై మాధవాచార్యులవారై వాసినవాఁడైయు, మేమిచ్చినయభిప్రాయమునెబలపఱచుచున్నది చూడఁగల సంకెరమాధ్యక్షులు 108 పుటన అన్యపూర్వకామితి దానెవ్వఁభోగే నవా పురుషులతరహంగ్రహతఁగఱచినప్రాయబడయున్నది. దీనింబట్టియాచార్యులవా “అన్యపూర్వకము మనుష్యులలో బూర్వకాలమున రజస్వలా వివాహములన్నవని గాధింపఁజూచుట పరిహాసప్రాయము నున్నది” అనియుండును గ్రహంపకపోరు.

ఇంతయఁగఁగఁ దీసివలసి మఱియుఁ బ్రాధికార మనసాదియల వాదమునకుఁ గలుగునటుల ప్రోత్సహించును. అయిన? వివాహమునకుఁబడు అన్యపూర్వకా, (అన్య పర్వక) యియ్యకన్యన వివాహమాడకపోవుట పూర్వముండుగూడఁ గలదనియునిప్పటికిఁలమునను నునని దిరుగుగూడ వట్టికన్యలను పివాహమాడుట కిచ్చపడగనియును స్పష్టపడనది. ఈయొచారము పదశిములందుఁగూడఁ లదిని పేనుట న్నారముకదా. దీనింబట్టి రజస్వలయగువఱకుఁ గన్యలకు వివాహముఁజేయనియడల నలది నుగాను న్నను వారలొక గొంపఁబడునను గామము నాపుకొనఁజూడక యన్యపురుషులతో సౌఖ్యముననుభవించు నియు నది వెల్లడియైన యడవారు గూనజ్ఞులము వివాహము లేక పురుషసౌఖ్యమును గోల్పోవుటయో, లేపన్న వ్యభిచారిణులగుటయో తటస్థంపక తిప్పదనియు భవవశుచున్నది. ఈయొపద వారనుభవించుటకుఁ గారణ మేమని తలంచవలెను అన్యలకుఁ గామాప్సలయగుటకుఁ బూర్వము వివాహము చెసి యానాఁడఁ బయలుగూర్చుచున్న హరేమస్మార్తములకుఁ బాలుపడి యింతియాపదనుగొని తెచ్చుకొనురా? అచ్చుకొనరు. అటులేని నీయాపదకుఁ గారకులు రజస్వలయగుటమొందు వివాహము ముని అలిదండ్రులనుటలు నందఱుముకలదా? లేదు. కానఅన్యపూర్వక నా వివాహము జేసకఁగఁగూడదను ననిపేధపాకన్యము బాల్యవివాహములను బలపఱచు సాధనముగాను గొజోదర్శనానంతర వివాహములనర్థదాయకములనిబోధించు నుపకరణముగాను నున్నదిను యాపేమర్పమువలన విధిదమగుచున్నది. ఈవిమర్శనసార మేమన? రజస్వలయగువఱకుఁ గన్యలకు వివాహముఁజేయనియడ వారలొక గొంపఁబడుకొనున్నను గొందఁతనను బురుషసాంగత్యముఁజేసి యదివెల్లడియైన వారలుజెడుట నిశ్చయముకావునను, అన్యలలో నేకన్య యాదుస్మార్తమునకుఁ జొరఁబడునో తెలియదుకావునను, కన్యలందఱికిని బాల్యమున నె వివాహముచేయుట వలనవారికిట్టియాపదలు భుటింపవుకావునను, మానవజాతికంటెకును బాల్యవివాహములే యుచితములని తేలివది.

శ్రీ కృష్ణరాయ గ్రంథమాల.

(గంపలగూడెము.)

ప్రతిష్ఠాపకులు: శ్రీ కె. వి. కృష్ణారావు బహద్దరువారు.

సంపాదకులు:—

శతావధానులు. శేషాద్రిరమణకవులు

1916

శ్రీ కృష్ణరాయ గ్రంథమాల.

ఇది. కవిసార్వభౌముడును, రాజవలంబుడును, నగు శ్రీకృష్ణ వరాయలజ్ఞాపకార్థమై, గంపలగూడెము. కుమారరాజావరగు శ్రీ కె. వి. కృష్ణారావు బహద్దరువారిచే, స్థాపింపఁబడినది. శ్రీకుమారరాజాగారు. రసజ్ఞలేకాక. సుప్రసిద్ధకవులగుటచే, విమర్శనబుద్ధితో, వర్తమాన, కాలమందలి గ్రంథమాలలొనరింపని, భాషోపకారకార్యంబులన్నింటిఁ దిలకించి, అట్టిలోపముం దీర్చుటకును, అభినవకృష్ణరాయ బిరుదాంకము సార్థక మొనరించుకొనుటకును, దీనినిప్రతిష్ఠించి ఇందు సంవత్సరమునకు, నాలుగు, ఉత్తమగ్రంథములు, వెలువడును, ఈగ్రంథమాలలోని ప్రతిపుస్తకము, భాషాసేవకుపరించునని, వేరేచెప్పనక్కర లేకయే, ముందుముందు పాఠకులుగ్రహింపగలరు. ప్రతిసంవత్సరము, ప్రకటించునాలుగుగ్రంథములలో, ఒకనాటకము. ఒకప్రాచీనప్రబంధము (అముద్రితము) ఒకనవల ఒకవిమర్శనము(లేక దేశచరిత్రము). ప్రచురింపఁబడును. గ్రంథమాలలేఖనము సమర్థులగుటచేతను. సంపాదకులు భాషాభిమానులగుటచేతను. ఇందనుపయోగమైన పొత్తముప్రకటింపఁబడదు. సంవత్సరమునకు వలయునుద్దగ్రంథములు, స్వీకరింపఁబడినవి. గ్రంథమాలా ప్రతిష్ఠాపకులు. స్వార్థత్యాగ మొనర్చి, ఆంధ్రవాఙ్మయమునకీటిఁ గ్రంథమాలలేదనిపింపవలెనని సిద్ధసంగల్పులై యున్నారు. శ్రీరాజావారిగ్రంథములుగూడ నియమానుసారముగ, నిండేప్రచురింపఁబడును ఈగ్రంథమాల కనుబంధముగ, కృష్ణరాయపుస్తక భాండాగారము. అనుపేర నొక లైబ్రరీని శ్రీరాజాగారుప్రతిష్ఠించిరి. గ్రంథకర్తలు, తమపుస్తకములను బంపియెడల విమర్శించి అభిప్రాయ మొసంగుటయేగాక, అనుబంధ గ్రంథములలోఁగూడఁ బ్రకటింపఁబడును. —

గ్రంథమాల నియమములు.

1. ప్రవేశరుసుములేదు. మాగ్రంథములన్నియుఁ గొనువా ల శాశ్వతచందాదారులు. ఇందుప్రచురింపఁ బడుగ్రంథములన్నియు లంచెకూలితోనహా 100పుటలకు 0-6-0వొప్పన శాశ్వతచందాదా రులకును. ఇతరులకు 100పుటలకు 0-8-0వొ॥ (అంచెకూలిగాక) ఒసం గబడును.

2 చందాదారులకు అనుబంధ గ్రంథములన్నియు, నుచిత ముగ నొసంగబడును. ఇతరులకు సరియైనవిలువ. విధింపఁబడును. మాప్రచురణములలో నెంతగొప్పపుస్తకమైనను రు1-0-0నెలకు మిం చియుండదు.

3. సంవత్సరమునకొక, అముద్రితప్రాచీన ప్రబంధము. ప్రచు రింపఁబడును (చక్కనికూర్పుతోడను. విపులముగ. పీఠికతోడను. కఠిన పదములకు టిప్పణముతోడను. అద్వితీయముగ ప్రబంధముండును.)

4. గ్రంథమాలకురాబడి, యెక్కువైనకొలది, గ్రంథములకు విలువతగ్గింపబడును. గ్రంథమాలనలవవచ్చు నాదాయము, భాగకొ రకు. వెచ్చింపబడును. చందాదారులసఖ్య యెక్కువైనయెడల, మాస మునకొక, అనుబంధగ్రంథమొసంగ బడును.

5. సరియగు మూలధనముతో స్థాపింపబడినదిగానఁ ఈగ్రంథ మాలశాశ్వతముగ నుండగలను.

ప్రచురణగ్రంథములు.

1. పాదుమాపరాధవముఁచర్చితనాటకము

గ్రంథమాల ప్రతిష్ఠాపకులగు, శ్రీకృష్ణారావు బహద్దరుగారిచే రచియింపబడినది. కథ, విమలాదేవి. రాజసింహులవివాహము, చందా దారులకు పోస్టేజితో 0-9-0, ఇతరులకు పోస్టేజిగాక రు0-12-0. 1916 మార్చి మొదటి తేదీనిప్రచురింపబడును,

2. సత్యభామాపరిణయము (ప్రాచీనప్రబంధము) ఈప్రబంధ రాజమును ఆంధ్రప్రపంచము, ఇంతవరకు కేరుగదు రమారమి. 300 సంవత్సరములక్రింద, పట్టాభిరామా మాత్యకవిచే రచియింపబడినది ధాగశైలి, శ్లాఘనీయము భాషాసతికీ ప్రబంధము! అమూల్యభూషణ మనవచ్చును జూక నెలలో ప్రచురింపబడును.

3. స్వర్ణమేఖల, నవల(శ్రీకృష్ణరాయలవివాహకథ) ఈనవలలో, కాల్పనికశక్తియు, మేధాశక్తియు, గ్రంథకర్తలచే చక్కగ వినియోగింపబడినది, రచనచూడదగినది గ్రంథకర్తలు శేషాద్రిరమణకవులు, సెంటెంబరు నెలలో ప్రచురింపబడును.

4. ఆంధ్రకవితాసర్వస్వము! విమర్శనము.

ఆంధ్రభాషను, ఆంధ్రకావ్యములను గూర్చిన అగూల్యమగు విమర్శనము భాషాభిమానులు చూడదగినది, డిసెంబరు నెలలో ప్రచురింపబడును.

— చందానియములు —

అభిమానులు. సం॥ రు6-0-0

పోషకులు. సం॥ రు12-0-0

రాజపోషకుల చందావారి

యనుగ్రహధీనము.

చిరునామా:—

శ్రీకృష్ణరాయ గ్రంథమాలా సంపాదకులు.

గంపలగూడెము.

తరువూరు తాలూకా

కృష్ణాజిల్లా.

N. B :—మాగ్రంథమాలలోని నాటకములు, నవలలు సాధ్యమై సంతవతికు మనదేశచరిత్రల ననుసరించియుండును.

చంద్రికా ముద్రాక్షరశాల, గుంటూరు.

ప్రధాన పోషకులు

- 1 ఓమి ఓమి జగద్గురు విరూపాక్ష స్వాములవారు
2. రాజా కోటగిరి వెంకటకృష్ణారావు బహదరు కుమార
జమీందారుగారు, గంపలగూడెం.

సహాయులు

- 5 తుమ్మరుకోటి నరసింహా గావుగారు, తిరుమలగిరి.
- 16 పిల్లలమర్రి సోమయాజులుగారు, తహసీలుదారు నర్సారావుపేట
17. తుకుమళ్ళ గోపాలరావుగారు, కడప, అమిదీపురం
- 18 ఉల్లగంటి వీరరాఘవరావుగారు, ముక్తాదారు, ఆనేపురం
- 19 శ్యామాపంతుల వెంకటేశ్వరరావుగారు తహశీల్దారు-జగితాల
- 20 నాకుంట శంకర రావు దేశపాండ్యగారు-జగితాల
- 21 పట్టాభి నం సీతారామరావుగారు-వకీల్-కంభంమెట్టు
- 22 మల్లాది కామయ్యగారు, చింతపల్లిదొరసానివారి
సంస్థానం మేనేజరు, గుంటూరు.
- 23 శివపురిపు వీరభద్రపాకయాజుగారు, సికింద్రాబాద్
- 24 చివుకుల అప్పయ్యశాస్త్రిగారు, సికింద్రాబాద్

ఈనెల సొమ్ము చెల్లించిన చందాదారులు

- 1 వెల్లంకి సీతారామబ్రహ్మశాస్త్రిగారు, గుంటూరు.
- 2 తురుమెల్ల హనుమంత రావుగారు, కలెక్టరాఫీసుకర్నూలు,
గుంటూరు.
- 3 వేణుమూరి ఆంజనేయశాస్త్రిగారు, నర్సారావుపేట.
- 4 వుల్లూరి సీతారాములుగారు, రంగళాయిపేట.
- 5 యన్ శ్రీనివాసరావుగారు-గుమ్మమామిడి, గుంటూరు.
- 6 భీమరాజు లక్ష్మీనారాయణరావుగారు-పల్లెడరు, వంగవోలు.
- 7 పెద్దిధిల్ల పెదనాగేశ్వరరావుగారు, తహశీల్దారు.

అభినవనరస్వతి

పత్రికాధిపతి జానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రి.

ఇదియొకమాసపత్రిక-ఇందుఁబ్రాచీననవీనాంధ్ర ప్రబంధములును, నాటకములును, విమర్శనములును, విద్యావిషయిక మతవిషయిక వ్యాసములును, బ్రకటింపఁబడును. ప్రాజ్ఞానమృతములగు తాత్కాలిక వ్యాసములవలనఁగలుగునానందముగాఁకచంఛాదారలకు 2-3 ఆపూర్వగ్రంథము లున్నను. చందాసంకల్పరమునకు రు 2-0-0

శ్లోకార్థస్థానమున వెలకుదొరకువు స్వకములూ.

1 అశ్వయాచార్యవిజయము	0-4-0
2 కరిణీకోదారిణి (పూరెవీరభద్రకవి)	0-4-0
3 కాసంతిక్ పరిణయము	0-4-0
4 కంఠపథము	} ఇవి రెండునాటకములు	...	0-8-0
5 చమత్కారమంజరి (సింహాద్రి వేంకటాచార్యులు)		...	0-4-0
6 విరూపాక్షపీఠగురుపరంపర	0-2-0
7 నీలిగీతులు (సుమతి శతకమానకు సంస్కృతము)	0-2-0
8 విశ్వబ్రాహ్మణశబ్దఖండనము, బ్రాహ్మణశబ్దవిచారము	0-2-0
9 విగ్రహారాధనఖండనఖండనము.	0-4-0
10 చిత్తురిజిల్లా తీర్పువిమర్శనము (పత్రికాధిపతి)	0-4-0
11 సంగదోషము (సంగదోషముచేఁబట్టుదలవదలనియోగుల చరిత్రవెలుపు నొకచిన్న పద్యరూపమగుకథ	}	0-8-0
12 వీరభాగవతము (ముదిగొండ వీరభద్రకవి)		...	1-4-0
13 పులిందావివాహము (పత్రికాధిపతి)	0-4-0
14 గురిగింజ, వత్సలనీలిశతకము, వ్యాసనిష్కాసనము, విష్ణుశేషణము	0-2-0
15 శివానందలహరి (లింగడ రామకృష్ణకవి)	0-4-0
16 లక్ష్మీవిలాసము (రాయసము వేంకటపతి)	0-4-0
17 నర్సారావుపేట శతావధానము (తిరుపతివేంకటేశము)	0-8-0
18 పశ్యాంపుశ్యాం	"	...	0-2-0
19 పశ్యశబ్దవిచారము	"	...	0-2-0
20 పురశ్చరణము	"	...	0-2-0

అభినవనరస్వతికార్యస్థానము

జానపాడు, పిడుగురాళ్ళపోష్టు, గుంటూరుజిల్లా.